

21.27

AZ ALSÓZEMPLÉNI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1896. ÁPRIL HÓ 14—15 NAPJAIN

SÁROSPATAKON TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

KOMJÁTHY GÁBOR

egyházi főjegyző.

SÁROSPATAK

NYOMTATTA STEINFELD JENŐ, AZ EV. REF. FŐI-KOLA BETŰVEL

1896.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1896. évi
tavaszi közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1896. évi ápril hó 14—15. napjain tartotta meg Sárospatakon rendes tavaszi közgyűlését Keresztúri József esperes és Meczner Béla egyházmegyei gondnok elnöklete alatt.

Jelen voltak

az elnökségen kívül: Zombori Gedő, Tóth Lajos, Gecsei Péter, Kőrösi György, Kónya Endre, Bálint Dezső egyházi, Pilissy Nándor, Szinyey Gerzson, Meczner András, Koczán Miklós, Debreczeni Bertalan világi tanácsbírák; Abaházi József, Bartha József, Czike Ferencz, Erdélyi József, Fűrjész Tamás, Farkas Lajos, Horváth János, Hubay József, id. Kovács János, ifj. Kovács János, Lábos István, Hazai Béla, Máthé Gyula, Olajos Pál, Pálóczy József, Páricsy József, Sallay Sándor, Székely Imre, Szöllősy József, Zitás Bertalan, Zitás István rendes, Kenyeressi Árpád, Kiss Miklós, ifj. Keresztúri József, Réz László, Szabó Pál segédlelkészek; Bartha János, Gérecz Károly a tanítók képviselői; Buza János a sárospataki, Nagy István, Csontos István a tolcsvai, Szekeres István a t.-luczi, Tóth J. Mihály a kir.-helmecezi egyházak képviselői és nagyszámu érdeklődők. Jegyzők: Komjáthy Gábor egyházi, Vitányi Bertalan világi fő-, Hézser Emil, Ölbey János egyházi, Dr. Finkey Ferencz, Dr. Pilissy Nándor világi aljegyzők.

1 Az 1895. évi őszi közgyűlés jegyzőkönyvének 2. sz. határozatával Komjáthy Gábor főjegyző biztatván meg néhai Kopré Ferencz esperes érdemeit méltató emlékbesséd tartásával.

Ennek meghallgatására a közgyűlés tagjai a főiskola imatermébe mentek, hol a tanári kar és az érdeklődő ifjúság jelenlétében, a gyülekezeti

ének elhangzása után Keresztúri József esperes buzgó imában emelkedett az eget Urához, áldást kérve a közgyűlés munkálkodására, önmagára, elnöktársára, a régi és új tisztikarra és boldogult elődjének emlékére. Majd Komjáthy Gábor főjegyző lépve az emelvényre, a megboldogult esperes életét s érdemeit megkapó őszinteséggel és találó vonásokban méltatta. Beszéde, mely az egyházmegyei közgyűlés határozata folytán jegyzőkönyvünkben kinyomatni rendeltetett, következő:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Mult évi őszi közgyűlésünk 2. sz. jegyzőkönyvi határozatából kifolyólag állottam fel kérni a nt. e. m. közgyűlést, hogy mielőtt napirendjét megkezdéné, gyújtson a kegyelet oltárán áltozati lángot! És midőn ezt a kérést intézem a nt. e. m. közgyűléshez, önkéntelenül az a gondolat merül fel lelkemben, hogy az emberi szív nem egyéb, mint játékszer a sors kezében; hiszen a legnagyobb művész sem képes gyorsabban kiverni a harfa húrjain a különféle hanghullámokat, mint a hogy a sors keze kicsalja az emberi szívből az öröm fennszárnyaló dala után a bánat le-
verő bús zokogását!

Ime alig hangzottak el a lelkes éljenek, mikkel az egyházmegye többségének bizalmából esperessé választott férfit üdvözlöttük diszes állásában, még ott ragyog szemünkben az öröm mosolya, mit az a biztató remény varázsolt oda, melylyel új esperesünknek egyházmegyénk anyagi és szellemi életének felvirágoztatására kifejtendő munkálkodása elé tekintünk s mégis úgy tetszik nekem, a mint arra az esperesi székre merengve tekintek, mintha lelki szemeim előtt egy másik ismerős alak körvonalaí rajzolódnának le; mintha az emlékezet varázsfénye felidézné a t. luczi temető csendes sirboltja alól s ide állítaná élénkbe apostoli szelid-ségű, rokonszenves arcját annak az Istenben boldogult férfinak, a ki félszázaddal ezelőtt a sárospataki főiskola ifjúságának egyik kimagasló díszje, egyházmegyénknek 44 éven át krisztusi erényekkel ékeskedő lelkipásztora, 15 évig felejthetetlen érdemeket szerzett esperese volt.

Ne engedjük tova lebbenni körünkben ezt a földézett képet, míg kedves vonásai be nem vésődnek mindnyájunk lelkébe!

A megemlékezés e kegyeletes tényének nyilvánítása különben is mintegy erkölcsi tartozása egyházmegyénknek a boldogult férfiával szemben, a kit bár nem ifjan, — mert 75 év súlyát hordozta a vállain, — de mégis váratlanul hívta el kormányzói székéből a halál angyala!

Hiszen mindnyájan emlékezünk, hogy most egy éve még az ő körültekintő bölcseségével, mindenre kiterjedő gondosságával szerkesztett esperesi jelentés olvastatott fel egyházmegyei közgyűlésünk előtt; emlékezünk, hogy ugyanakkor felolvastatott esperesi hivataláról való lemondása is, mely elhatározásának indító okául megromgált egészségi állapotát említette meg s bár e lemondás mindnyájunkat mélyen megdöbhentett, — de hogy a nemsokára bekövetkezett katasztrófát ekkor még nem is sejtettük, — hogy a felolvasott esperesi jelentést a köztiszteletben álló férfiú hattyudalának távolról sem tartottunk: ennek legfényesebb bizonyossága egyházmegyei közgyűlésünknek a lemondó levélre hozott következő jegyzőkönyvi határozata:

»Egyházmegyei közgyűlésünk fájdalommal s a legőszintébb részvét érzésével értesül esperes úr betegségéről, mely őt körünkben való megjelenésében s tanácskozásunk vezetésében akadályozza, s bár a közgyűlés minden egyes tagja meg van győződve arról, hogy az esperesi hivatal oly nehéz terhek emelésével van összekötve, melyek az azt viselőnek testi és lelki erőit teljes mértékben igénybe veszik s így méltányolja az okokat, melyek a lemondást mintegy indokolják; mindazáltal azon édes remény táplálván közgyűlésünket, hogy szeretett és tisztelt esperesünk meg nem fogyatkozott szellemi erejéhez, isteni segedelem mellett, testi erejét és egészségét rövid idő alatt visszanyerendi: a lemondást nem fogadja el, hanem az iránta viseltető tisztelettel és bizalommal kéri, hogy hivatalát megtartani s egyházmegyénk ügyeit egy hosszú élet gazdag tapasztalataiból merített bölcseségével intézni és vezetni továbbra is kegyeskedjék.«

Fájdalom! a biztató reménység gyöngéd karjaiból, miknek oly örömet engedte át egyházmegyei közgyűlé-

sünk minden tagja magát, nemsokára kiméretlenül felrázott, kitépett a szomorú hír: hogy Kopré Ferencz esperesünk meghalt!

Mikor a tavasz tündére már megszötte virágos szőnyegét, beterítve vele halmot, rónaságot; mikor a hársfának már harmatban fűrösztött lombjai ragyogtak a nap sugarában; mikor a vén cserfa barna koronáját is új diszbe kezdék vonni a kipattanó rügyek: a mi 75 év viharát kiállott tölgyfánk életgyökerének utolsó szálát is akkor rágta szét a betegség férgel! 1895. május 2-án dőlt ki az élők sorából az a férfiú, a ki nem csupán erőteljes testi szervezetre volt hasonló a tölgyfához, de miként ősidőktől fogva a tölgykoszoru szolgált a valódi érdem diszével: úgy díszítette fel, úgy ékesítette meg Kopré Ferencz is hosszú életpályájának mindazon munkaköreit, hová az isteni gondviselés s a közbizalom állítá.

S mivel hosszú életpályáján kifejtett áldásos működésének más jutalma nem volt, mint a mit az öntudat s a soha nem lankadó közbizalom nyujtottak felé, most is, azt hiszem, az leend részünkről, az elköltözött szelleméhez legillőbb áldozat, ha e gyűlésterem ódon falai között, melyek — ha mi hallgatnánk, megszólalnának és hangosan hirdetnék az érdemeket, miket Kopré Ferencz az egyházmegyei közigazgatásunk szervezetébe illesztett hivatalok mindenikében, — a jegyzőségtől fel az esperesi székig, szerzett mondom, az leend az elköltözött szelleméhez legillőbb áldozat, ha itt egyházmegyei közgyűlésünk termében az ő áldott emlékezetét felújítván, a hála és kegyelet virágaiból font koszorut helyezünk sirjára!

Annyival inkább illő ezt tennünk nt. e. m. közgyűlés! mivel nagyon sokan vagyunk itt olyanok, a kiknek nem adatott meg a lehetőség arra, hogy a végtisztességtevők körében mi is megállhattunk volna elhunyt esperesünk koporsója mellett, buzgó imában esdve számára a megérdemlett örök jutalomért s iránta érzett forró szeretetünk s tántorithatatlan ragaszkodásunk jelképe gyanánt egy maroknyi port hintettünk volna a sírba, hova nyugodni tért!

Megengedem, hogy főjegyző elődöm ihletettebb ajakkal méltatta az elhunyt érdemeit a koporsó mellett, de én meg leszek elégedve, ha szerény emlékbeszédemmel némi

kárpótlást nyújthatok azoknak, a kikhez a halálhír későn jutván el, a temetési szertartáson jelen nem lehetek.

Kopré Ferencz született Abauj-Tornamegyének Radvány községében, 1820-ban. Édes atya Kopré Ferencz, helybeli lelkész, édes anyja Lengyel Eszter volt.

Helyi és családi körülményei mind olyanok, melyek mintegy praedestinálják őt a papi hivatalra.

A mindössze 250 lelket számláló radványi kis egyház szerényen húzódik meg egy magasba nyuló hegyektől koszoruzott völgyben, honnan a fürkésző tekintet akaratlanul is égre emelkedik, keresve azt a »láthatatlan lelket, a ki betölt mindent, jelen van itt alatt, valamint oda fent«; az egyszerűségében is elégedett, boldog családi kör, melynek békéjét akkor még nem dúlta fel a mai kor modern szelleme, mely csak igényeket támaszt, de azok kielégítéséről gondoskodni nem tud, s a mely még akkor nem tett olyan lealázó különbséget az egyházi s a vele szellemi tekintetben egyenlő fokon álló világi pálya jutalma között, melynek hatása theologus ifjaink számának aggodalmat keltő megfogyatkozásában jelentkezik; ezenkívül az egyházas szellem, mely abban az időben nem a papok kiváltsága volt csupán, de a világi elemnek is egyik legszebb jellemvonását képezte: mindezen körülmények elég indokul szolgálnak a szülőknek arra, hogy úgy Ferencz, mint Lajos fiok jövőjét a papi pályán is biztosítva lássák.

Hogy elemi iskoláit mily rövid idő alatt s minő eredménnyel végezte be édes atyjának gondos vezetése mellett, mutatja az a körülmény, hogy 1828-ban, tehát 8 éves korában már a sárospataki gimnázium II-ik osztályába vétetett fel s a gimn. tanfolyam bevégzése után 1836-ban »subscribalt« — az akkor divó kifejezés szerint — vagyis lépett az akadémiai hallgatók sorába.

Ezt a pár adatot Kopré Ferencz maga említi meg, az egyházmegyei irattárba beadott igen rövid életrajzában; de már akadémiai pályájának ismertetésére, — nehogy kénytelen legyen magáról dicsérőleg szólni, — túlságos szerénységében nem vállalkozik, hanem a nagyhirű Szeremley Gábor, főiskolai igazgató által részére kiállított bizonyítvány következő soraival számol be arról:

»Az akadémiai pályára 1836-ban lépett, az illető tudományokat 8 és 1/2 éveken át hallgatván, a diszes esküdt-

deáki karba bevétetett, elsőben 1844/45. iskolai év utolsó felében a görög nyelv tanításával, az 1845/46. iskolai évben az alsó szónoklasi osztály (rhetorika) vezérletével, végül 1846/47. iskolai év első felében a héber nyelv elemeinek tanításával bízott meg, e mellett az akadémiai ifjúság által az ellenőrségre is megválasztatott. — Valamennyi tudományokban kitűnő, a tanulmányok és nyelvekben egyaránt kitűnő, tisztos magaviseletű s erkölcsű, mint héber görög nyelvbeni segédoktató, továbbá mint az alsó szónoklasi osztály időszakos köztanítója közméltánylatot és dicséretet nyert, mint ellenőr az ifjúság erkölcsé felett éber szorgalommal őrködött. «

»Ellenőri hivatalával tanpályáját is bevégezvén, — mondja tovább ő maga pár sornyi életrajzában, — 1847. márczius havában Szabolcsmegyébe, Berczelre hivatott meg Boronkay Ágoston gyermekeihez nevelőnek, hol egy évet és három hónapot töltvén, miután bekebelezési vizsgáját az alsózempléni egyházmegye 1847. évi őszi közgyűlése előtt letette, az 1848. évi tavaszi közgyűlés által Czigándra rendeltetett segéd-lelkészül, hol ily minőségben 3½ évig hivataloskodott. Innen 1851. év december havában Ondra rendeltetett helyettesül, itt 1852. évi tavaszi közgyűlés által az egyház közhangulatu kérelmére rendes lelkészül megválasztatván, illetőleg megerősítettvén, 1865. év ápril 24. napjáig — 13 évig és négy hónapig hivataloskodott. Innen az örösi egyházba rendeltetett rendes lelkészül, hol 1885. évig hivataloskodott, midőn a t.-luczi egyház választotta meg lelkészéül «

Az alsózempléni egyházmegye előbb al-, majd főjegyzővé, aztán tanácsbíróvá választotta meg, végre 1880-ban az esperesi díszes állásra emelte. Az alsózempléni egyházmegye úgy a debreczeni, mint a budapesti zsinaton is őt bizta meg képviselésével.

Sok irányu áldásos munkában eltöltött életének 1895. május 2-án vetett véget a halál.

Milyen egyszerűnek tűnik fel első tekintetre egy 75 éves életpályának története ily röviden előadva! Pedig mennyi küzdelemmel, önmegtágadás és keresztyéni lemondással volt összekötve ez a 75 esztendő! S milyen tanulságos azt mélyen átérezni!

Ezek a száraz életrajzi adatok a szemlélődő lelke előtt megelevenülnek: s megható történetet beszélnek arról, hogy minő igaz, hű volt Kopré Ferencz, hogy valósággal disze, egyik méltó büszkesége volt ő ev. ref. egyházunknak; de nem hallgatva el azt sem, hogy milyen hálátlan a lelkészi pálya sokszor épen legönzettelebb munkásai iránt!

Igen, ezekből a száraz életrajzi adatokból, miként a durva kőből az aranyszemek, úgy ragyognak, úgy tündöklenek azok a szép jellemvonások, a melyek Kopré Ferenczet a kálvinista papok mintaképévé alkották.

Az ernyedetlen szorgalom, szerénység, gyémánttisztaság, becsületesség, vallásos buzgóság, sorsával való megelégedés: ime ezek képezik az ő kimagasló papi erényeit.

Kopré Ferencz nem volt úgynevezett lángész, nem tartozott azon zseniális tehetségek közé, a melyek meteor-szerű feltünésükkel kápráztatják a szemet, de közülök oly kevés marad meg vezérlő csillagnak, a legtöbbje lehull, elvész nyomtalanul; mert a lángésznek a restség, könnyelműség, léha kevélység szoktak lenni igen gyakran kíséző társai.

Hogy Kopré Ferencz 8 éves korában már a sárospataki gimnázium II. osztályába bevétellett, hogy úgy a gimnázium, mint az akadémiai pálya kitünő eredménynyel lett bevégezése után a primárius deákok diszes sorába emeltetett s akadémiai segédtanári minőségben előbb a görög, majd a héber nyelv tanításával, közben pedig a IV. gimn. osztály önálló vezetésével is megbízott, s hogy végre pályatársai részéről ellenőrré lett megválasztása folytán, a legnagyobb kitüntetésben részesült: mind ezt már előbb is említett jeles tulajdonságain kívül ernyedetlen vasszorgalmának köszönhetette.

Igaz, hogy akkor az iskolákban, ha ismerték is, de nem alkalmazták még az egyenlőség elvét; a részrehajlás, a megkülönböztetés természetes dolognak tartatott; a professorok a tanulói pályán felmutatott eredmény erkölcsi jutalmát olyan mérlegről osztogatták, a mely a valódi érdem súlya iránt semmi érzékenységet nem mutatott, hanem csak a fényes születés és a nagy úri rang előtt billent le szolgálai készséggel! De hát a szegény radványi pap fia nem tartozott ezen kiváltságokat élvező osztály

keretébe; neki egyéni érdemén kívül, más jogcíme nem volt arra nézve, hogy társai között kitüntetve legyen.

Hanem, — dicséretére legyen mondva annak a kor-nak, — igaz az is, hogy a szorgalom, buzgó igyekezet, nagyobb megtiszteltetésben részesült akkor a tanulói pályán, mint manapság.

Emlékszem már az én időmben is így volt s tudtommal ma is érvényben van az a ferde nézet, hogy míg egy könnyü felfogású, kiválóbb tehetségű tanuló, szembe-tűnő hibái mellett is bizonyos kedvező népszerűségnek örvend, addig a szerényebb tehetségekkel megáldott, de hangyaszorgalmával hasonlithatatlanul nagyobb eredményre jutott tanulóra bizonyos szánó mosolylyal néznek pályatársai, nem gondolva meg, hogy szellemi téren is igaz e közmondás: könnyen jött szerzemény könnyen is pusztul el!

Ritkán látunk példát arra az életben, hogy a verejtékkal gyűjtött szerzeményt valaki könnyelműen szélnek eresztené, hanem igenis, nagyon sok van olyan, a ki az Isten kegyelméből, minden érdem nélkül reá szállott vagyont nem tudja becsülni!

Hogy minő egészen más vélemény uralkodott e tekintetben abban a korban, melybe a Kopré Ferencz tanulói pályája esik, igen szépen jellemzi azt Orbán József »40 év« című önéletrajzában, melyben előre bocsátva, hogy tanuló társai mennyire elítélték őt, midőn rossz társaságba keveredett s egy tantárgyból első osztályzatot kapott, majd így folytatja:

»A szigorú erkölcsiség és szigorú imputatio ama kor-szakában ez egyszerű dolog nagy esemény volt az iskolában. A mai nemzedék, mely e kor szellemét nem ismeri, nem értheti meg annak jelentőségét. Ötszáz ifjú volt akkor az akadémiában 8 osztályba beosztva: theologus, publikus és jogász. Ez osztályok vetélkedtek egymással az elsőségben s azon osztály tartatott a legjobbnak, melyben legtöbb kitűnő volt. Ezen kitűnők, különösen ezek között is az elsőbbség volt az osztály közösgyeinek intézői, vezérei, tanácsadói, tanítói, sőt sokszor becsület-kérdésekben bírái is. S ha az osztályban valamelyik feltűnőleg hanyag volt vagy erkölcsileg rossz útra tévedt, nem kacagtak rajta mint ma, hanem a jobbak igyekeztek őt jobb útra téríteni, hogy az osztályt meg ne becstelenítse. De viszont az

osztály is megkövetelte elsőbbséjéről, hogy tudományban és erkölcsben példányképei legyenek s a ki ezt megsértette, elvesztette az osztály előtt erkölcsi reputációját, a mi azon korban egy jelentőségű volt a megbecstelenítés. Durva, érdes, de erkölcsileg tiszta volt e kor, a mint azt Bessenyei is oly jellemzőleg írja.«

A tudományos képzettség mellett a kitartó munkáságot, ernyedetlen szorgalmat vette különösen tekintetbe az alsózemléni egyházmegye is akkor, midőn Kopré Ferenczet 1880-ban osztatlan bizalmával ültette az esperesi székbe. S hogy ő úgyszólván várakozáson felül megfelelt a belé helyezett közbizalomnak, annak nem csupán mi vagyunk a tanubizonyságai, a kik napról napra láttuk működését, de bizonyágot tett erről az is, a ki legnagyobb, legelső köztünk egyenlők között, t. i. szeretett főpásztorunk Kun Bertalan püspök úr is, mint azt Meczner Béla e. m. gondnokunk, most egy éve e helyen tartott s a Kopré Ferencz halála feletti közös fájdalmat hiven tolmácsoló s jegyzőkönyvünkbe iktatott beszédében olyan szépen kifejtette.

Valóban! nem tudja az ember, hogy azt a rendkívüli tevékenységet csodálja-e inkább, melylyel K. F. ennek a nagy egyházmegyének ügyes-bajos dolgait kellő időben el tudta végezni, vagy azt a minden lényeges körülményre kiterjedő éber figyelmet, melylyel esperesi jelentéseit, egyházlátogatási küldöttségnek adott utasításait s körleveleit szerkesztette. S az ódon zamat daczára, minő pompás styllal vannak ezek írva, mintha csak a régi klasszikusokat olvasná az ember. Minden gondolat kifejezésére megtudja találni a legalkalmasabb szót s ha azt a tösgyökeres magyar beszédben nem leli, inkább folyámodik kedvelt latinjához, de magyartalan vagy más idegen kifejezést nem használ soha. Pl. ennek a fogalomnak, a mit közönségesen a »sejteni« és »gyanítani« ige szokott jelezni, a kifejezésére tudtommal egyedül ő használta ezt a szót: »alajt« (úgy alajtom, eh. úgy sejtem) a miben — daczára szokatlan voltának, — régi magyar szóra ismer az, a kinek meg van a helyes nyelvérzéke.

S hajlott kora daczára, (az »öreg« név ellen még utolsó éveiben is protestált) iratainak még a külalakjára is minő kiváló gondot fordított! Bizony példányképül szol-

gálhatna a mai fiatalság nagy részének e tekintetben is. Könnyen olvasható, karakterisztikus vonású betűi oly szépen simulnak egymáshoz, mint gyöngyszemek a sorban. Előszóval használt összetett valamint körmondatai is szabatosak; nyilvánosság elé került számtalan iratának egy sorában sincs kihúzás, egy szaván sincs igazítás.

Írályának ezt az úgy tartalom, mint külalakban nyilvánuló hibátlanágát még megmagyarázza előttem az a körülmény, hogy tudtommal, minden lényegesebb dolgot, csaknem kivétel nélkül két példányban irt meg; de azon már igazán álmétkodik lelkem, hogyan volt ideje ennyi rengeteg munkára?! Azt mondják különben, hogy legbizalmasabb s leggyakoribb látogatói ott találták mindenkor munkaasztalánál s ágyában olvasni szokott késő éjjelig s kora hajnalban már ismét könyv volt a kezében.

A katonára nézve a legszebb halál, ha kezében fegyverrel esik el . . . ő is akkor ejté ki kezéből a könyvet, mikor utolsót sóhajtott!

Ilyen volt az ő ernyedetlen szorgalma, fáradhatatlan tevékenysége.

De szerénysége talán még ennél is feltűnőbb.

Már életrajzi adatainak felsorolásánál is említettem volt, minő szerénységgel tért ki azon kötelesség elől, hogy az egyházmegyei irattárba beadni rendelt életrajzában, akadémiai pályáján elért fényes sikereiről beszámoljon; ő megelégedett azzal, a mit Szeremley Gábor igazgató arról megemlített. Pedig az a bizonyítvány, habár csillog is az elismerés ékes szavaitól, még sem mond el mindent. Elhallgatja pl. azt a legfényesebb kitüntetést, a mi Kopré Ferenczet iskolai pályáján a legilletékesebb helyről, pályatársai részéről érte s a mi majdnem forradalmat idézett elő az ifjúság kebelében, szemben a tanári karral!

A kik Kopré Ferencznek kartársai voltak, bizonyára sejtik, miről van itt a szó? De előttünk, későbbi nemzedékhez tartozók előtt talán örökre rejtve maradt volna, ha Orbán József már idézett életrajzában meg nem említi azt a következőkben:

»Végre 1847-ik évben elértem (t. i. Orbán) azt, a mit a legnagyobb jutalmul adhatott ezen korban egy törekvő ifjunak ezen iskolai élet: a tanári kar által széniorrá választattam. E kitüntetés nekem nagy örömet okozott,

de egyszersmind sok bánatot is. Ezelőtt az ifjúság szeretetét mondhatom osztatlanul birtam. Most, midőn az ő választottja miattam elmellőztetett, az ifjúság többsége engem vetett okul s bizalmával elfordult tőlem úgy, hogy komolyan gondolkoztam rajta, hogy ne mondjak-e le a széniorságról s az épen akkor behozott s nekem megkínált cserépi rektóriát ne fogadjam-e el? De ezt a tanári kar nem engedte; később az egyházkerületi gyűlés is megerősítvén választásomat, az ifjúság is belenyugodott a bevégzett ténybe.«

Az ifjúságnak ez a választottja, a kit a széniori hivatalnál a tanári kar Orbán József miatt elmellőzött, nem volt más, mint Kopré Ferencz.

»Ez időben folyt le a küzdelem az ifjúság és a tanári kar között azon kérdés felett: kié legyen a kontrascriba választásának joga? A kérdést az egyházkerület úgy oldotta meg, hogy a kontrascriba választásának joga maradt az ifjúságé, de a széniorvlasztás joga a tanári karnak adatott« mondja Orbán József.

Úgy, de ősidőktől fogva az ifjúság vlasztotta a kontrascribát, a ki — mint Szinyei Gerzson írja a Finkey testvérek fölött tartott emlékbeszédében, — született szénior volt s mint ilyen a főiskola pénztárnoka, gazdája.

A tanári kar tehát nem respektálta az ifjúság régi jogát, midőn Orbán József az 1845/46. iskolai év első felében helyettes kontrascribává, az 1847. évben pedig széniorra vlasztotta, holott az ezt megelőző 1846/47-ik iskolai évben az ifjúság osztatlan bizalmából kifolyólag, Kopré Ferencz volt a kontrascriba.

Látni való ebből, hogy ha az események rendes kerékvágásukból ki nem zökkentetnek, Kopré Ferencz nyeri vala el a diszes széniori állást.

Minő ritka példája már a szerénységnek, hogy Kopré Ferencz ezt az eseményt, a mely nem csupán iskolai pályájának képezi fénypontját, de egyszersmind jövőjére nézve is döntő hatással volt: még csak nem is emliti életrajzában. Pedig bukásában is dicsőségére szolgált az a körülmény, hogy olyan minden tekintetben kimagasló egyéniség mellett is, mint Orbán József, a pályatársak bizalmukkal őt tüntették ki.

Ilyen szerény maradt ő egész életében. Tudományos képzettségének s a közbizalom folytán egyre emelkedő hivatalos állásainak fölényét lelkésztársaival szemben nem érezte; esperesi tekintélyének fentartására, kötelezettségeinek pontos teljesítésén kívül más eszközt nem használt. Igaz, hogy valamint gazdagon meg tudta jutalmazni az érdemet egy pár elismerő szóval, úgy a kötelelességmulasztás sem került el részéről az erélyes rendreutasítást.

Egyébiránt bármely tárgyú hivatalos levelének a záradékából kiolvashatta a czimzett, hogy minő véleménynyel van felőle az esperes? A ki ezt olvasta levelének végén: »állandó szeretettel maradtam«, az tudta, hogy rendben a szénája, ellenben a kinek a »hivatalos tisztelettel maradván« kifejezés jutott, annak már volt oka keresni hibát a krétája körül.

Talán megsérteném a boldogult emlékét, ha gyémánt-tiszta becsületességének a bebizonyítását akarnám megkísérteni. Ezt szinte a túlságig vitte s gyöngéi is többnyire innen erednek. Igen! mert a becsületes lelkű ember egyszerűs mind jóhiszemű is; nem tételez fel másban sem rosszakaratot, mindaddig, míg erre kétségtelen bizonyítékai nincsenek. Ha megtörtént, hogy egyik-másik bevádolt tőlött kihallgatás nélkül kárhoztató véleményt nyilvánított, a mit később — dicséretére legyen mondva — maga is megbánt s jóvá tenni nem tartá szégyennek, — arra vezethető, hogy némelyek visszaélnek becsületes jóhiszeműségével.

Kopré Ferencz hű volt mindhalálig, de az »életkoronáját«, mit bizonynyal megadott hű szolgájának a mennyei atya, megtalálta-e méltó jutalmát a lelkészi pályán?

Bizony az ő élettörténete tagadó feleletet ad erre a kérdésre.

Az ő példája csak megerősíti azt a szomorú véleményt, hogy a lelkészi pálya, mai szervezetében, nem annyira buzgó munkásokat kíván, kik jókedvvel foglalkozkodjanak az Úr szőlőjében, hanem martirokat, a kik az Úr háza iránt való szerelemből készek lemondani mindenről, egész az önfeláldozásig!

Az ő példája mutatja, hogy a papi pályán a hivatás és szakszerű képzettség, mind nem elég arra, hogy jövőnket biztosítva lássuk; sőt gyakran valóban úgy tetszik,

mintha az érdem és annak jutalma visszas arányban állana egymáshoz.

Hiszen minden más pályán érvényes szabályul lehet felállítani, hogy minél odaadóbb buzgósággal teljesíti valaki hivatalos kötelességeit; minél gazdagabb ismereteket gyűjt a szakmájába vágó tudományok terén, annál biztosabban kezei közt tartja előmenetelének, világ szerinti boldogulásának eszközeit is. Csak az egyházi pálya legtöbb munkásáról lehet elmondani, hogy mennél inkább átadja magát hivatásának, annál bizonyosabb, hogy állandó vendége leend házának az a rettegett »paizsos férfiú«!

S a kik azt állítják, — mert vannak ilyenek — hogy a közbizalom ma is fel szokta keresni az arra érdemest, s hogy a lelkészi pálya nemcsak munkát s áldozatot kíván, hanem jutalmazni is tud, azokkal szemben a Kopré Ferencz példájára hivatkozom czáfólat gyanánt.

A kit egykor legkitünőbbnek ismert el maga között 500 akadémiai itjú, a kit az egyházmegyének folyvást nagyobbodó közbizalma igen sokszor felkeresett, a bibliai király választó fák szavait intézve hozzája: »jer el és uralkodjál rajtunk«; a kit egyházmegyénk a rendelkezésére álló bizalmi állások legkiválóbbjára, az esperességen kívül a zsinati képviselőségre is méltónak tartott: ugyan kérdem, ilyen magas véleménynyel volt-e arról az a »királyi papság, a szent nép«? Valjon a hivek felhasználták-e autonomikus jogaikat arra, hogy ezt az annyi oldalról kitüntetett férfit, tehetségeinek, érdemeinek megfelelő jövedelmü egyház lelkészévé hívják?

E kérdésre Ond, Öros és Tisza-Lucz felel meg. Csak-hogy czekek közül is Örosbe az egyházmegyei gyűlés rendelte s nem a nép választá, Tisza Luczon pedig csak 10 évet töltött.

Nem állitom, hogy az előbb nevezett két egyház is nem biztositaná a mindennapi kenyeret olyan lelkész részére, a ki »kezét az eke szarvára teszi«, illetőleg a papi hivatás lényeges kellékei közé nem tartozó képességeit is kamatoztatja; de hogy az egyedül hivatásának és a tudományoknak élő lelkészt nem menti fel a megélhetés gyötrő gondjaitól, azt — fájdalom! — ismét a Kopró Ferencz példája mutatja.

Neki különben boldog házas életét gyermekekkel nem áldá meg az ég s mint ilyen a növeltetésnek édes, de költséges gondjaitól meg lőn kimélve, kiadással járó élvezeteknek kedvelője nem volt az olvasáson kívül; takarékosága, — bárhol megjelent, — a fősvénység határáig nem terjedt ugyan, de mindenkor kitűnt; mint esperes, noha tisztességes, de egyszerű öltözetet viselt; tiszaluczi lelkészi fizetésének jelentékeny részét régibb keletü tartozásainak törlesztésére fordítá; gondossága odáig terjedt, hogy bevételeit és kiadásait az utolsó fillérig, évről-évre pontosan naplóba vezette, szerény háztartását özvegysége alatt elhalt felesége testvérének két leánya vezette, egymást felváltva, a kik jelenleg egyházmegyénk kitünő gazdasszonyok hírében álló papnéi között foglalnak helyet, a mely körülmény elég biztosíték arra nézve, hogy a jövedelmet hűtlen kezek el nem fecsérelték: és mégis, ilyen életmód daczára, alighogy elhangzott a gyászenek a koporso fölött s talán még föl sem száradtak sirjáról az őszinte részvét igaz könnyei: már megperdült a dob a tiszaluczi lelkészlak udvarán, hogy a házi felszerelésből álló csekély hagyaték elárverezett értékéből tizesse ki tartozását az utolsó fillérig!

Ki is fizette; benne helyezett reményében megcsalatkozott hitelező nem maradt utána.

Hanem mintha hallanám, hogy Kopré Ferencz hidegülő ajkai utóljára Jóbnak eme szavait rebegik: »mezitelen jöttem e világra, mezitelen távozom el innen!«

Igaz, hogy ő méltósággal tudta elviselni papi szegénységét; panasz, zugolódás helyett az irás szavait hordozta ajkain: »megnémulok Uram és az én számat panaszra nem nyitom, mert te cselekedted ezt!«

Hanem talán szabad sirja fölött azt a meggyőződésünket kinyilvánítanunk, hogy mig Kopré Ferencz Istentől nyert talentumait gazdagon tudta anyaszentegyháza javára kamatoztatni, addig ez hű szolgája megjutalmazásában, szegénynek bizonyult, holott megvagyon írva: »méltó a munkás az ő jutalmára!«

Én azonban nem annyira azon álméklodom, hogy valamelyik nagyobb jövedelmű egyház ilyen kitünő eredményekkel ékeskedő papot nem tisztelt meg bizalmával, hanem csodálkozom azon, hogy egy nagy egyházmegye

az ő esperesének őjjet, nappalát, testi és szellemi erejét igénybe vevő munkálkodását elkívánja 105 frt díjért!

Vajha belatnák végre intéző köreink, hogy lelkészeink nagy részének helyzete s részben egyházi intézményeink olyanok, a melyeken lényegesen és haladéktalanul változtatni, segíteni kell; ha tétlenül bevárni nem akarjuk, hogy Lengyelország eme siriratát: »finis Poloniae« reánk olvassák ilyen változatban: »finis eclásiae reformatae sanctae!«

Tiszaluczi temető! őrizd kebeledben a drága porokat oly hűven, mint mi fogjuk Kopré Ferencz drága emlékét szíveinkben. Amen!

2. A tulajdonképeni gyűlést Meczner Béla egyházmegyei gondnok a következő lelkes s ugyancsak jegyzőkönyvi megőökítésre érdemesített beszéddel nyitotta meg:

Nagyfarszeletű egyházmegyei közgyűlés!

Az 1896-iki esztendő hazánkban a legnagyobb ünnepek tekintjük, mert őseink 1000 évvel ezelőtt foglalták el e hont

Nehéz és fáradságos időt élt át ezen idő alatt a magyar nemzet; küzde kül-ellen-ségekkel, védve nemzetünk szabadságát. De a legnagyobb veszély alkalmával bizonyította be rendszerint létjogosultságát és mutatta meg életképességét, annyira, hogy midőn ellenségei már elveszettek hitték, diadalmasan kelt fel a neki ásott sirból, s győztesen és megerősödvé emelkedett ki hamvaiból.

Eltagadhatatlan tény az, s egyházunk ellenségei is kénytelenek elismerni, hogy a református egyház, a mely minden időben a felvilágosodás, a művelődés, a hazaszeretet terjesztője volt, hazánknek, nemzetünknek fennmaradása, nagy és hatalmas nemzetté fejlődése érdekében a leghazafiasabb szolgálatokat teljesítette.

Fájdalom! hazánk történetén egy fekete vonal húzódik keresztül, a melyet a magyar nemzet önhibája okozott. E fekete vonalat az egyenlenség, az egymással való viszálykodás s ebben a vallási vilongások idézték elő. Ha kül-ellen-séggel békében élt a nemzet, egymással harcoltak s az egymással való harczok által gyengítették hazánk függetlenségét ennek fiai. És a jelen évben is, midőn ódes

magyar hazánk évezredes ünnepélyét üljük; midőn minden igaz magyarnak, feledve a viszályt, összetett erővel kellene hazánk boldogságát előmozdítani; — a vallási viszály, a vallásfelekezeti gyűlölködés mutatja ismét veszedelmes fulánkjait.

Megnyugvásunkra szolgálhat azonban, hogy a vallásfelekezeti gyűlölködésnek, ellenségeskedésnek s egyenetlenségnek indítója ez a mi egyházunk sem a multban nem volt s ennek felújulása sem tőlünk származik. Mi, a miként a multban; úgy a jelen időben sem óhajtunk mást, mint a vallás-szabadság, vallás-egyenlőség érvényesülését. De sokkal szentebbnek tartjuk a nemzetnek ezt az ezeréves ünnepét, mintsem ezen a nagy ünnepen a gyűlölködés, az egyenetlenség tüzeit a testvéri szeretet lángjával ne igyekeznénk eloltani.

Arra kérem azért hazánk ezen nagy ünnepének kezdetén minden egyes tagját, de különösen egyházunk tisztviselőit, lelkészeit: ne engedjék, hogy a vallási gyűlölködés hazánkban, egyházunk hiveinek szívében mélyebb gyökeret verjen! Hazánk évezredes multjának méltólag való megünneplése egyházunk részéről abban nyilvánuljon, hogy a kibékülésnek, a szeretetnek egybekapcsoló lánczszemeit keressük, s hogy egy szent érzelemben dobogjon össze ezen a nagy ünnepen minden, hazáját igazán szerető magyar embernek szíve.

És most engedje meg a nt. egyházmegyei közgyűlés, hogy az egyházmegyénket legközelebb érdeklő dolgokat pár szóval érintessem. Minden egyháza ügyét szíven viselő férfinak fő óhajtása az, hogy egyházi tisztviselőink oly díjazásban részesüljenek, hogy ha nem is fényesen, de tisztességesen tarthassák fel családjukat. Fájdalom, ez a hő vágyunk csakis a kezdeményezés első stadiumában áll; egyházi tisztviselőinknek olyan díjazása, a mely szellemi munkásságukkal arányban állana, csakis lassanként, a jövő időtől várható. Örömmel jelenthetem azonban, hogy legalább tanítóink díjazása némileg javult, amennyiben az állami segély az ő részökre némi részben még a mult évben utalványoztatott. Igaz, hogy ez a segélyezés is csekély, mert legfőlebb 400 forintig lesz a tanítói fizetés feljavítva, a mi az annyi fáradságot és szellemi képzettséget igénylő hivatalnak bizonyára nagyon szerény díjazása. De

ha tekintetbe vesszük egyes egyházak lelkészeinek nyomoruságos helyzetét, a tanítói javadalomnak ilyen szerény kipótlását is örömmel kell fogadnunk s mindent el kell fogadnunk s mindent el kell követnünk, hogy a hol a tanítói díjazás ez összegen alul esik, ott az állami segélyezést haladéktalanul igénybe vegyük.

Nem akarom itt elszámolni, melyek azon egyházak, a melyek idáig az állam által segélyeztettek, mert tudom, hogy egyházmegyénk esperese ezt esperesi jelentésében érinteni fogja; csakis röviden jelzem, hogy e tárgyban a vármegye tanfelügyelői hivatalát megkerestem s a beadott kérvények sikerét szorgalmaztam. Jelenthetem, hogy eddig 8 tanítónk kapta meg a fizetés-felemelést, 12 pedig a leg-rövidebb idő alatt meg fogja kapni. Felkérem tehát azokat az egyházakat, illetőleg tanítókat, kik a segélyezésre igényt tartanak, keressenek fel engemet e czélból s én kötelességemnek fogom ismerni, hogy ügyeket a tanfelügyelőség útján szorgalmazzam s arra hatni, hogy kérvényeik a leg-rövidebb idő alatt kedvező elintézést nyerjenek.

Ezek után nt. egyházmegyei közgyűlés, szívesen üdvözlöm az egyházmegye jelenlévő tagjait, őszinte örömmel adok kifejezést azért, hogy egyházmegyénk kormányzó férfiai közül ily szép számmal jelentek meg s áldást és boldogságot kívánnak egyházi működésünkre. Az egyetértés, az egymásiránti testvéri szeretet vezéreljen bennünket. A közérdeklődés, kötelesség-érzet, munkaszeretet kormányozza továbbra is egyházmegyénket.

3 Felolvastatván az 1895. évi szeptember hó 16. án Sárospatakon tartott rendkívüli egyházmegyei gyűlés jegyzőkönyvének az esperesi hivatalra beadott szavazatok felbontásának eredményéről szóló 2-ik számú pontja, mely Keresztury József semjéni lelkéset a szavazatok általános többségével törvényesen megválasztott esperesnek jelentette ki; az egyházmegyei gondnok felhívására az új esperes hivatalos esküjét a közgyűlés színe előtt letette.

Az eskü elhangzása után egyházmegyei gondnokunk üdvözlő szívből fakadt beszéddel úgy saját, mint a közgyűlés nevében az új esperest, ki is az egyházmegye bizalmát s elnöktársának rokonszenves üdvözlését megköszönve s magát

továbbra is az egyházmegye s elnöktársa jóindulatába s szeretetébe ajánlva,

a közgyűlés lelkes éljenzése között foglalta el esperesi székét.

A hivatalába beiktatott esperes ezután a következő jelentését olvasta fei:

Nagytisztelätü egyházmegyei közgyűlés!

Evangyéliom szerint reformált egyházunk felett alakulásának idejétől a mai napig sok év tünt el olyan, melyet magára nézve méltán nevezetesnek mondhat, de a jelen évet amazok mögé helyezni nem lehet. Nincs mit csodálkoznunk azon, hogy pár évtized múlva négyszázados egyházunk önmagával azelőtt alig törődött, mert nagyjainak lelkük sugallata folytán ama lobogót kellett követniök, melyre e jelszó van fölírva: »a haza minden előtt.« Még e század első fele, a nagy ébredés napjaiban se nyújtottuk kezünket a mindennapi úrán Csak midőn a hon alkotmánya biztosítottak volt mondható és egyházunk nagy szükséggel küzdése valójában mutatkozott, létesítette felekezetünk a közalapot. Most pedig, mikor a második ezred újévben is él a magyar, a tizenkettedik órában létesített az egyetemes gyámintézet. Méltán nevezhetjük tehát az 1896 évet — korszak-alkotónak. És ha ünnepel ma a haza, mi kétszeres ünnepnek tekintetjük ezt, mint hazafiak és lelkészek. Ha az állam az ő elvitázhatlan jogánál fogva a lelkészi teendők egyrészének magához vonásával új viszonyokat idézett elő, ha nemcsak éberebb örködés és nagyobb tevékenységre utalt, hanem alig elviselhető anyagi helyzetünket még súlyosabbá tette is; merítsünk erőt és kitartást a további küzdelemre ama tapasztalatból, hogy az egyház is kezd szolgálival törödni és ha saját magunk nagy megadóztatásával bár, de levette rólunk a családunk jövőjét illető sötét gond nehéz terhét, majd talál utat és módot megélhetésünk biztosítására is. E nem halasztható kérdés megoldásáig azonban, hogy el ne csüggedjünk és a várvavárt idő eljötté előtt ki ne dőljünk, ajánlom a gyűlések és lelkészi értekezleteken való megjelenést a minél gyakoribb érülködést és egymás iránti szeretetünk nyilvánítását. Ne zár-

kozzunk el, ne oszoljunk mintegy kastokra, kor, állás, anyagi helyzet s más efféle gyarló czimen; hanem bizzunk egymásban s legyünk egyik a mindent átható, a mindent életető szeretetben

Nem úgy értem azonban ezt, hogy a lelkészek elégedjenek meg az értekezleteken való megjelenéssel, mert egyéni véleményem szerint azok mai szervezetükben nem felelnek meg a bennünket fentartó legfőbb elvnek, az egyetemes papság elvének. Még az értelmiség is kevésbé van ott képviselve, holott valami módon a nagyobb műveltséggel nem bíró egyháztagek érdeklődését is tel kellene költenünk. Míg ők egyedül az egyházi adó lefizetésével vélik minden tartozásukat lerovottnak, addig nem leszünk elég erősek. Az érdeklődést azonban egyszerre nem, de kitartó igyekezettel s a hivek műveltségének emelésével lassanként felkölthetjük. Ha összehasonlítjuk hiveink mai viselkedését a régebbivel, be kell ismernünk a haladást.

E pár szó előrebocsátása után áttérek tulajdonképeni célom: évi jelentésem lehető rövidséggel való megtételére.

Egyházmegyénkben a vallásosság nem pusztán a templomi istentiszteleteken való megjelenés, hanem a gyülekezeti tagok, lelkészek s tanítók szép egyetértés, békeségben élésen kívül, több nagyobb és kisebb adakozások által is nyilvánult. Miután egyházkerületünk jegyzőkönyvében az adakozások részletesen lesznek feltüntetve, itt csak azt említem fel, hogy az összes adomány 10321 frt 56 kr. lévén, az előző évinél 3061 frt 26 krral több. Ez összegben néhai Szakácsi János sárospataki főgondnoknak az egyház javára 5000 frt; Vágási Ferencz abaujszántói lakosnak az erdőhorváti-i ref. iskola részére 2000 frt; ngs. Kóczán Miklósnak a gesztelyi egyház javára 150 frt és ngs. Pilisy Ferdinándnak a kisorozvágyi egyház részére 300 frt értékű földbirtokban tett alapítványa is bennfoglalatik. Hernád Németi egészen új templomot épített, Sárospatak pedig templomát átalakította. Mindkét építkezés nagy költségbe került, de a kiadás mennyisége a jövő évben leendő megállapítható. Építkezésre 3985 frt 33 kr. fordított.

A látogatási jegyzőkönyvek szerint 63707 frt 69 kr. a gondnokok által kezelt bevételi pénz összege, a kiadás

pedig 49147 frt 27 kr., maradvány 14560 frt 42 kr. Magtári vagyon 1885 köből termény.

A közalap javára az 1895-ik évben megajánltatott a bevallási ívek szerint 1575 frt 20 kr., befolyt 1565 frt, hátrálékban maradt 10 frt 20 kr, perselypénz czimen gyült 9 frt 40 kr. — Befizettetett összesen 1574 frt 40 kr., mely 1 frt 64 kr. portó levonáson kívül, öt db. nyugtával igazoltan a földhitelezetethez beküldetett. Az erről 3 példányban kiállított főtabella megvizsgálatván, aláíratott s illető helyére fog beszoáltatni.

Az esperesi hivatalhoz kiosztás végett több czimen áttett 975 frt 92 kr. a Sárospatakon 1895. deczember 10-én ülésezett egyházmegyei segélyosztó bizottság jegyzőkönyvében foglalt intézkedés szerint adatott ki az egyeseknek s a nyugták 120 frt 62 krról szólón kívül, a főt. püspök úrhoz elküldettek.

Ez év február 16-án 400 frt államsegély érkezvén hozzám lelkész és segédlelkészek részére, előírás szerint abból Réthy Pál, Kun Miklós, Sallay Sándor, Szánthay István, Kolozsvári István, Kovács János vámosujfalusi és Nagy Károly szomotori rendes lelkészeknek 50—50 frtot; ifj. Keresztury József és Idrányi Lajos segéd lelkésznek 25—25 frtot kellett kiadnom, kik illetőségüket telvették. Az ide vonatkozó nyugták is illető helyükre fognak küldetni.

A betérjesztett statisztikai táblázatok szerint egyházmegyénkben a lélekszám: 46548. Született 1263 fi, 1196 nő = 2459; meghalt 800 fi, 834 nő = 1634, szaporodás 825; házasodott 355 tiszta prot., 84 vegyes = 439; iskolaköteles 2942 fi, 2728 nő = 5670; iskolába jár 2862 fi, 2306 nő = 5168; ismétlő iskolaköteles 1084 fi, 1000 nő = 2084; ismétlő iskolába jár 332 fi, 296 nő = 628; hitvallást tett 465 fi, 456 nő = 921. Áttért egyházunkba 11 fi, 6 nő = 17; kitért 5 fi, 10 nő = 15.

Népiskoláink állapotáról a tanügyi bizottság fogja gyűlésünkre jelentését betérjeszteni.

A lelkészek közül Kőrösi György a karádi, Buda János a nagygéresi állomást foglalta el csere útján, Szöllősi József pedig Erdő-Bényére választatott meg egyhangulag, kik jelen alkalommal fognak az ily változással együtt járó kötelezettségüknek eleget tenni.

A tanítói karból elhalt múlt év május 15-én Fodor Károly semjéni tanító 43 éves korában, 22 évi szolgálat s hivataláról előzőleg történt lemondása után. Hivataláról lemondott Bodnár Lajos sóstófalvai tanító s helyére Furik János vitetett be. Székely József csanárosi tanító szintén lemondván állásáról, helyére Kun József esperesileg felfüggesztett leányvári tanító rendeltetett be, a leányvári egyháznak pedig a felekezetünkhöz áttért Csutoros Benő bevihetésére adatott engedély. Mindkét esetben csak ideiglenesen, szükségből és a nt. egyházmegye intézkedési jogának fentartásával. Csobajon Illés József tanító lemondván, helyébe Kovács János 1 évi képezdész vitetett. Simára Gál Gyula okleveles tanító választatott meg. Bajusz Imre volt b.-olaszi-i tanító, bár oklevele nincs és a b.-olaszi-i felkész által kiállított egyetlen bizonyítványon kívül többet felmutatni képes nem volt, mégis midőn a megyaszói 900 forintos díjlevélre pályázat nyitattott s több kitűnő tanító ajánlkozott, ő választatott meg; és bár az esperesi hivatal által e választás helyben nem hagyatott, önhatalmulag bevitetett. Ág-Csernőben Soltész József nyugalmazott tanító, énekvezér czímen végzi az isteniszteletet s tanítja a vallást. Király-Helmeczről Bajkay Imre megválasztott tanító, azért nem jelent meg őszi gyűlésünkön, mert nincs oklevele s hihetőleg osztály-vizsgákat sem tett. Nincs tanító: B. Olasziban, Tolcsván, Vámos-Ujfalun, Semjénben, Szerencsen és Ondon.

Következő egyházakban lett a tanítói fizetés államszegélylyel 400 forintra kiegészítve, u. m.: Sima 230 frt, Kis-Kövesd 112 frt, Karcsa 184 frt, Lelesz 155 frt, Luka 174 frt, Véke 121 frt, Agárd 133 frt, Golop 185 frt, Szentés 178 frt, Kak 177 frt, Legyes-Bénye 168 frt, Erdő-Horvátit illetőleg a 400 frtra kiegészítés megígértetett, azonban a segélyösszeg nincs megjelölve; Erdő-Bényén 180 frttal a II-ik állomás, de itt méltányossági szempontból luteránus tanítóra van pályázat hirdetve; Ágcsernő 150 frt. — Nyolcz helyen élvezi is a tanító az állami dotációt, de Szentesen, Erdő-Horvátiban s Ág-Csernőben tanító nem léte, Kakon és Legyes-Bényén a tanító oklevéllel nem bírása folytán nem vehető fel.

Monokor 185 frt, M.-Hotykán 182 frt, B.-Olasziban 22 frt, Ondon 49 frttal 300 frtra van kiegészítve a tanítói

fizetés; de okleveles tanító nem lévén a 4 előbb említett helyen nem adatik ki a megajánlott összeg.

Őszi gyűlésünk idejétől a segédlelkészek rendezésénél annyi változás történt, hogy Mauricz Árpád Megyaszóra, Kenyeresy Árpád Harkányba és ifj. Keresztury József Semjénbe helyeztetett át.

Midőn a múlt év eseményeit ennyiben vázolván, magamat a már megnyitott közgyűlés nagybecsű jóindulatába ajánlom, kérem az előterjesztendők felett való bölcs intézkedést.

5. »A szél a merre akar fúni, fú és nem tudjuk, honnan jön és hová megyen . . . így van az, a ki . . . lélektől ihlettetik.«

A szentírásban kifejezett eme szép és megdönthetetlen igazság elbűvölő hatása alatt állottunk mindnyájan abban a perczben, midőn a napirend megkezdése előtt indítványoztatott, hogy midőn édes magyar hazánk ezeréves fennállásának ünnepét üli, nyitassék jegyzőkönyvünkben egy lap, melyen a keblünket eltöltő érzelmeknek kifejezést adván, azokról a késő nemzedék előtt is bizonytságot tegyünk.

Egyházmegyei közgyűlésünk alázatos szívvel ad hálát az isteni gondviselésnek azon határtalan kegyelméért, hogy egy ezredévek szinte az emberi képzeletet meghaladó végtelen folyamán, — mely világra szóló, hatalmas birodalmakat, népeket, nemzeteket temetett magasra csapkodó hullámai alá, — a mi drága hazánkat úgy megoltalmazta, hogy Árpád ivadéka, bár sokszor megtörve, számban is megtogyatkozva, de isteni segedelem mellett ősi erényei által oda emeltetett, hogy ma, mint Európa legműveltebb népei által testvérül fogadott, független, szabad magyar nemzet él e hazában!

Buzgó hálával eltelve borul le az isteni gondviselés előtt azért is, hogy protestáns egyházunkat, melynek bölcsőjét egyházmegyénk keretén belül is ringatták egykoron — bár könnyel és vérrel bőven áztatott utakon — odáig vezette, hogy ma már szentesített törvények oltalma alatt élvezzi a vallás és lelkiismeret szabadságát s önrendelkezési joga fennáll sértetlenül!

Nem dicsekvéssel, de jogos büszkeséggel gondolunk vissza e napon negyedfél századot meghaladó multjára a magyar prot. egyháznak, mint a mely a haza felvirágoztatása, szabadsága megoltalmazásának és visszaszerzésének dicőseséges munkájából kivette bőven osztályrészét.

Igen, mert prot. egyházunk a saját élete fennmaradásáért vívott véres harcaival egyszersmind a haza szabadságát oltalmazta! Zengzetes szép anyanyelvünknek egyházunk veteményes kertjei: az iskolák voltak leghivebb dajkái s a mi templomaink szolgáltak nemcsak az üldözött honinyelv menedékhelyéül, hanem a haza alkotmányának védbástyául is.

Igaz, hogy ünnepi örömünk közé bizonyos keserűség érzete is vegyül azon gondolatnál, hogy Magyarország, a mely mióta alkotmányos jogaiban visszahelyeztetett, úgy szellemi, mint anyagi téren óriási léptekkel haladt előre századok mulasztásait pótolva ki pár évtized alatt; a mely intézményeit minden téren, a kor igényeinek megfelelő magas színvonalra emelte fel áldozatok árán: — ezen üdvös tevékenysége közben egyedül a prot. egyházzól felejtkezett meg, mint mostoha gyermekről akkor, midőn az előítéleteken felülemelkedett s az igazság lelkétől áthatott 1848-iki országgyűlésnek egyházunk és iskolánk ügyeire vonatkozó szentesített törvényeit életbeléptetni meg sem kísérlette; a felekezetek közötti egyenlőség és viszonyosság elvét irott malaszt gyanánt, papiroson hagyta, közönyösen nézve, hogy hiveink az egyház és iskolai terhek alatt mint roskádnak össze; lelkészeink, tanítóink legnagyobb része miként eszi könnyhulatással az inség keserű kenyerét.

De mégis! mintha az ezredik évforduló egy jobb jövő derengő hajnalát jeleznél!

Ezen örökre emlékezetes ezredik évvel léptettük életbe ugyanis, még pedig saját erőnkől az országos lelkes-özvegy-árva gyáminisztet, a mely lehetővé teszi lelkeszeinknek, hogy küzdelmek és nélkülözések között eltöltött életük alkonyán legalább nyugodtan hajthassák le fejöket a halál álmára, abban a gondolatban, hogy özvegyeik, árváik nem lesznek földönfutókká, oda dobva a nyomor martalékául, mint idáig voltak. És a nemzet érdemes

napszámossai, néptanítóink is kezdenek lassankint kiemelkedni inséggel határos s állásuk méltóságát lealázó helyzetükből azon bölcs intézkedés következtében, mely szerint csekély fizetésük állami segélylyel 400 frtra kiegészíthető

Vájha kormányzóink bölcsesége ne állapotodnék meg e kezdő lépésnél, hanem haladna előre bátran a megjelölt irányban egészen odáig, míg az 1848. XX. t.-cikkeknek minden kiváltságot megszüntető s e hazának bármely felekezethez tartozó fiait egyenlő elbánásban részesítő magasztos elvei megvalósíttatnak!

Azonban ki tudja a jövőt? Sorsunk fordulhat jobbra vagy rosszabbra. Minden megtörténhet, csak az nem, hogy a magyar református egyház hívei megszűnjenek szeretni e hazát; csak az nem, hogy mi, vagy utódaink hiányozzanak valaha azok soraiból, a kik önként áldozzák fel életüket a koronás királyéit és honért! Mi bennünk szent meggyőződésévé vált a költő mondata. »A nagy világon e kívül nincsen számunkra hely, áldjon vagy verjen sorskeze, itt élünk, halnunk kell!«

Jelszavunk mindig ugyanaz: Isten, haza, király; egyenlőség, testvériség, szabadság!

Isten óvja, Isten védje a királyt s hazánkat!

6. Felolvastatván a rendkívüli egyházmegyei gyűlés jegyzőkönyvének az egyházmegyei világi fő-, egyházi és világi aljegyzői hivatalok betöltésére beadott szavazatok felbontásának eredményét feltüntetető pontjai, melyek szerint Vitányi Bertalan szarvasi ügyvéd világi fő-, Hézsér Emil tálljai lelkész egyházi, Finkey Ferencz dr. sárospataki jogtanár és Pilissy Nándor dr. bodrogközi szolgabíró törvényesen megválasztott világi aljegyzőknek kijelentettek:

Közgyűlésünk ezen megejtett választásokat rokonszenves éljenzéssel vette tudomásul.

7. A Kereszturi József esperessé lett választásával megüresedett egyházmegyei papi tanácsbírói hivatalra beadott 57 szavazat felbontatván, — melyből egy érvénytelennek nyilváníttatott — kitünt, hogy az érvényes 56 szavazatból Páricsy József cigándi lelkész 20, Balint Dezső sárospataki lelkész pedig 30 szavazatot kapott és 6 szavazat több felé oszlott meg.

Ennek alapján Bálint Dezső sárospataki lelkész a szavazatok általános többségével törvényesen megválasztott papi tanácsbírónak kijelentetett.

8 Az egyházmegyei második papi aljegyzői hivatalra Zitás Bertalan pszrűgyi és Ölbey János rozvággyi lelkészek között, az idézett rendkívüli gyűlés 4. számú jegyzőkönyvi pontjában elrendelt szavazatok felbontatván, megállapított, hogy a beérkezett 57 szavazatból Zitás Bertalan 28, Ölbey János pedig 29 szavazatot kapott.

Ennek alapján Ölbey János nagyrozvággyi lelkész a szavazatok általános többségével törvényesen megválasztott egyházmegyei papi aljegyzőnek kijelentetett.

9. A 6, 7., 8. jegyzőkönyvi pontokban megnevezett egyházmegyei hivatalnokok együttesen leteven hivatalos esküjüket.

A közgyűlés szives üdvözlése mellett foglalták el székeiket a tanácsterem zöld asztala mellett

10 A főtiszteletű püspöki hivatal Szabolcsvármegye közgazgatási bizottságának f. évi márczius 13-án 288. sz. a. kelt átirata mellől a báji, kenézlői, tiszaladányi iskolákra vonatkozó kimutatást azon felhívással küldötte meg esperesi hivatalunknak, hogy miután ezen iskolákat részint a tantermek alacsony-sága és szűk voltánál togyva, részint a tankötelesek nagyszáma miatt a közgazgatási bizottság kifogásolja, azoknak törvényszerű karba helyezése iránt, akár a meglevők nagyobbbitása, akár a körülményekhez képest új tantermek felállítása s új tanitói állomások szervezése által intézkedvén, annak eredményéről úgy a püspöki hivatalhoz, mint a Szabolcsvármegye közgazgatási bizottságához 3 hó alatt értesítést küldjön.

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházlátogatási jelentésből arról értesülvén, hogy a báji egyház a tanitói lakástól egészen különálló új iskolának építéséhez fog már a folyó évben, a kenézlői egyház pedig iskolai tantermeit már a mult évben lényegesen kibővitette, e két iskolára nézve további intézkedést nem lát szükség-

gesnek, csupán jelentéstételre hívja fel az esperesi hivatalt.

A mennyiben pedig egyházmegyei közgyűlésünknek biztos tudomása van arról, hogy a t.-ladányi egyháznak egészen új és törvényszerű iskolája van, habár a tankötelesek az egy tanteremre nézve törvényileg meghatározott létszámot meghaladják is, de tekintetbe véve azon körülményt, hogy az egyház tagjai egy új iskola építésének s különösen egy második tanítói állás szervezésének költségeit legjobb akarat mellett sem képesek fedezni: nem tartja részéről megengedhetőnek, hogy a tiszaladányi egyház hiveit erejüket felülmuló újabb áldozatok hozatalára hívja fel, hanem abba szívesen adja beleegyezését, hogy állami költségen egy második tanítói állás szervezése mellett új iskola építtessék.

11. A báji egyház presbiteriumának azon kérelmét, hogy új iskolaépítés, toronybádogozás és templomkijavitási költségének fedezése céljából 1000 frt kölcsön felvétele iránt benyújtott folyamodványát pártolólág terjessze fel a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez:

Egyházmegyei közgyűlésünk készséggel teljesíti és ezen vallásos buzgóságáról, áldozatkészségéről előnyösen ismert egyházat a főtiszt. egyházkerület pártfogásába a legmelegebben ajánlja.

12. Olvastatott az őszi egyh. kerületi gyűlés jegyzőkönyvének 13. pontja, melyben az egyházmegyéék a sárospataki theologiai tanári kar nyugdíjintézményére vonatkozó javaslat fölötti véleményadásra hivatnak fel.

Egyházmegyei közgyűlés komoly megfontolás tárgyává tevén ezen elodázhatlan és nagy fontosságú kérdést; örömmel üdvözli azt az intézményt, mely theologiai tanári karunk jövőjét biztosítani hivatva van; azonban bármennyire meg van is győződve egyházmegyei közgyűlés a felől, hogy theologiai tanári karunk nyugdíjügyének rendezése egyházi hatóságainknak egyik legfőbb feladatát képezi, — de, mert teljesen

ismeretlenek előtte azok a segélyforrások, mik eme szükségletek fedezésére akár a főtiszt egyházkerületnek, akár a sárospataki főiskolának rendelkezésére állanak: a javaslat pénzügyi oldalára vonatkozólag előterjesztést nem tehet.

13. Vécsey József tornai egyházmegyei gondnoknak »a lelkészi hivatalok rendszeresítése s az azzal járó javadalmazási kérdés egységesítése és az egyházi adózási rendszer megváltoztatása tárgyában« egyházmegyénkhez is beküldött indítványa mult közgyűlésünkön egyházmegyei ügyésznek adatván ki tanulmányozás és javaslatétel végett, mely következőkben terjeszti elő jelentését, illetve javaslatát:

Az indítvány két főpontból áll. Egyik szerint kimondandó volna minden egyházmegye által, hogy »Magyarország területén a hivatalok rendszeresítése, fentartása s az azzal járó javadalmazás kérdése egységesítettik s azok jövőben ne az egyes hitközségek jogait és kötelezettségeit, hanem egyházunk egyetemének jogait és kötelezettségeit képezzék; minden más, az egyházi életünk különböző ágazatainak kerülésénél, az eddigi teljes függetlenség érintése-nélkül«; a másik pedig az, hogy »egyházi terheink viseléséhez hiveink a tiszta jövedelem aránya szerint járuljanak.« Az előbbinek indokául felhossa az indítvány azon belső egység hiányát, mely miatt egyházunk nem fejthet ki oly erőt és hatalmat, mely őt méltán megilletné, lelkészeinknek siralmas anyagi helyzetét, theologusaink létszámának apadását; a másodiknak támogatására pedig adatokkal bizonyítja, az egyházi adózás aránytalan voltát s különösen azt, hogy az eddig csekély mérvben, vagy épen meg sem adóztatott tehetősebb hiveinket igazságtalan előnyben részesítjük szegényebb sorsu hitsorsosaink felett.

E cél keresztülvitelére ajánlja, hogy állapittassék meg egységesen az egész országra, hogy mely községekben szükséges a lelkészi állást fentartani, határoztassék meg egységesen a lelkészi javadalmazás, a lelkészi állomások a szerint osztatván az I., II. illetve III. osztályba, amint 2 vagy 1 káplánt avagy egyet sem tartanak a lelkész mellett; az összes lelkészi javadalmak fedezéséhez pedig, az ingatlanok jövedelmének kiszámítása után járuljanak hiveink tiszta jövedelmük aránya szerint.

Egyházmegyei ügyész részletesen előadván az indítványra vonatkozó véleményét, egyházmegyénk azt hosszabb tanácsko-

zás után egyértelműleg elfogadja s ennek megfelelőleg határozatilag kimondja, hogy

Az indítvány alap gondolatát, mely abban áll, hogy lelkészeink anyagi helyzete lehetőleg javíttassék és biztosíttassék s az eddigi aránytalanságok elhárítása végett, az egyházi terhek viseléséhez hiveink mindenütt arányosan járuljanak, egyházmegyénk örömmel üdvözli, mert lelkészeink jelenlegi anyagi helyzetén segíteni kell s az adózásban is nagymérvű anomáliák vannak egyes egyházainkban, a miket szintén orvosolni kell; de nem teheti magáévá egyházmegyénk az indítvány indokait s az annak keresztülvitele végett ajánlott eszközöket és módokat, amennyiben azokat egyházi alkotmányunk szellemébe ütközőknek s e mellett czélszerűtleneknek s nem életképeseknek tartja.

Az indítvány első pontjának elfogadása ugyanis kétségtelenül a centralisáció behozatalát jelentené egyházi életünkbe, a mi a presbiteri egyházalkotmánynak, az egyes egyházközségek szabadságának, autonómiájának ásná meg sirját. Indítványozó ugyan egy helyen kijelenti, hogy nem hive a centralisációnak, de ennek többször ellentmond, sőt csaknem communisticus gondolatokat hirdet, midőn az összes lelkészi állomásainkat egyenlősíteni s lelkészcinkeit is egyenlően fizettetni óhajtja s valami »egységesítő erő« után áhitozik, a mi nem lehet más, mint egy erős központi kormány szerv. A protestantizmus ereje — a mi felfogásunk szerint — épen a decentralisációban, az egyes egyházközségek autonómiájában fekszik s ezen alapelvünkön csorbát ejteni, még a nagyobb fizetés reményében sem akarunk. Egyházmegyénk ennél fogva nem járulhat hozzá egy oly javaslatához, mely alkotmányunk ezen sarkkövét gyengítené s inkább marad továbbra is szegénynek s szűkölködőnek, de a központosítás, a hierarchia hive nem lesz.

A mi a lelkészi javadalmak kérdését illeti, az indítványozott eszméket e részben sem tart-

juk gyakorlatiaknak és elfogadhatóknak. A lelkesi javadalmak felemelése ugyan mindnyájunknak szíven fekszik, a mint egyházmegyénk is alább indítványt teend, de inkább óhajtjuk lelkészeinket továbbra is mai mostoha állapotban látni, mint a javadalmak egységesítését, egyenlősítését elfogadni s legfeljebb a káplántartás szerint tenni közöttük különbséget, mert ez végképen megölné lelkészeinkben a buzgalmat, a törekvést, a mi pedig fontosabb, mint zsiros falat. Inkább legyenek olyan lelkészeink, a kik tudva, hogy nagy anyagi áldozat nem kecsegteti őket, csupán lelki ösztönből, hivatásból lépnek erre a magasztos pályára, mint olyanok, kiket pusztán a bő fizetés reménye csábit arra.

Ha azonban eddig nem tartjuk is helyesnek és elfogadhatónak az indítványozó javaslatait, annál inkább elfogadjuk és magunk részéről kibővíteni óhajtjuk azt, a mi az indítvány végén érintve van, hogy t. i. egyházi adózási rendszerünket a mainál egészségesebb és igazságosabb alapra fektessük.

Ugyanis, miként a mi szeretett egyházmegyei gondnokunk is már régebben hirlapilag fejtegette, jelenlegi egyházi adózási rendszerünk oly abnormitásokat tüntet fel, hogy legjobb módu hiveink a legtöbb helyen vagy épen semmit, vagy tetzésünk szerint valami csekélységet fizetnek addig, míg szegényebb sorsu hiveink néhol állami adójukat meghaladó, sokszor megközelítő mértékben járulnak egyházi terheink viseléséhez s vannak oly egyházközségeink is, a hol a hivek alig fizetnek valami egyházi adót, miután oly alapítványok vannak az illető egyházakban, hogy az egyház szükségletei azok jövedelméből fedezhetők. Ezen aránytalanságok merő ellentétben állanak a közteherviselésnek demokratikus elvével, ellentétben a jogegyenlőséggel és az igazsággal, mely azt követeli, hogy ha vannak terheink, azokat hiveink adóképességük, tehát vagyoni állapotuk aránya szerint viseljék.

Ezen anomáliák megszüntetése végett egyházmegyénk azon tiszteletteljes kérelemmel fordul a főt egyházkerületi közgyűléshez, méltóztassék a jelenlegi egyházi adózási rendszert alapos megfontolás tárgyává tenni s annak bajait orvosolni oly formán, hogy egy arányos és igazságos kulcs állapíttassék meg, a mely szerint minden egyház a maga szükségleteit saját hiveinek igazságos és arányos megterhelésével fedezhesse

E mellett figyelembe véve ama körülményt is, hogy lelkészeink javadalmazásának felemelése s különösen a minimumnak meghatározása a mai segélyforrások mellett csak a papíron eszközölhető, s ha mi csak az óháj mellett maradunk, még jobban elfogunk maradni, az állam által fokozatosan magasabb fizetéssel dotált hivatalnoki sereg mellett, már pedig a lelkészi hivatal méltósága is azt hozza magával, hogy annak viselője ne legyen utolsó a hivatalnokok között, e végből tisztelettel felkéri egyházmegyénk a főt. egyházkerületet, hogy tegyen előterjesztést a conventnél, miszerint egyházunk egyetemét képviselő, ezen testület hasson oda az illetékes kormányférfiaknál, hogy az 1848: XX. t.-cz. 2. és 3. §-a végre-valahára életbe léptetessék. Az idő teljesen elérkezett és megérett arra, hogy a félszázad óta kimondott adó megvalósíttassék és alkalmazásba vétessék. Ha a magyar állam elfogadta a teljes vallásszabadságot és egyenlőséget, ne huzódjon vissza az 1848: XX. t.-czikk további követelményeitől sem.

S addig is, míg ezen óhajunk teljesíttetnék — miután tudjuk, hogy ennek keresztülvitele nem egy nap dolga, — hasson oda a főtiszteletű egyházkerület a convent által, hogy az eddigi, mondhatni, alamizsna helyett, prot. egyházunk tekintélyesebb összeggel gyámolíttassék az állam által, hogy legyen miből támogatnunk azon egyházainkat, melyek magukat az eddigi forrásokból fentartani nem képesek.

14 Indítványba tétetett, hogy tekintettel az esperesi nagyszámu elfoglaltatásokra az egyetemes lelkészi özvegy árva gyámintézetre beküldendő tagsági, illetve évi járulmányok kezelésével egy e célra választandó pénztáros bizassék meg.

A tett indítvány elfogadtatván, egyhangulag Bálint Dezső választatott meg gyámintézeti pénztárossá.

15 Bálint Dezső előterjeszti, hogy az országos gyámintézet megalakulása következtében feloszlott egyházmegyei gyámintézetbe a tagok által befizetett illetmények kamataikkal együtt visszaadtván a gyámintézeti tagoknak, a fennmaradt 2871 frt 74 kr. hováfordítása felett intézkedjék egyházmegyei közgyűlésünk.

Határozatba ment, hogy az alapítványok, közhirdetések kivételével, — a melyek a közigazgatási pénztárba a jövő gyűlésben meghatározandó célra helyeztetnek, — a fennmaradó összeg az Öibey, Zitás és Futó örökösök között aránylagosan megosztandó. Az Olajos Pál örökösei a befizetett tőkét és illetékes kamatokat visszanyerik, míg a Kopré Ferencz örökösöket illető gyámítári tőkét és kamatot egy az elhunyt sirja fölé állítandó siremlékre óhajtván felhasználni, az örökösök jóvahagyásának kieszközlése Debreczeni Bertalan tanácsbíróra bizatik.

16 Olvastatott a főt egyházkerület egyházi bíróságának Sárospatakon 1895 ápril 18 án felvett jegyzőkönyve, a tiszaluczi egyház meghívás útjáni lelkész választása ügyében, mely szerint az egyházkerületi bíróság egyházmegyei bíróságunknak e tárgyban 1895. augusztus 20-án hozott határozatát törvényes hatáskör és illetékesség hiánya miatt megsemmisíti s a tiszaluczi lelkészválasztási ügyet első fokban leendő elbirálás végett egyházmegyei közgyűlésünk elé utasítja.

Ezzel kapcsolatban olvastatott a tiszaluczi egyház kérvénye, melyben az egyház presbiterium újból kéri az egyházmegyét annak megengedésére, hogy Kenyeressy Árpád volt tiszaluczi jelenleg harkányi segédlelkészt lelkészül meghívhassa s e végből a szükséges eljárás megindítására kéri az egyházmegyei közgyűlést.

Egyházmegyei közgyűlés tisztelettel tudomásul vevén az egyházkerületi bíróság határozatát, a tiszaluczi egyház kérvényét közgyűlési tárgyalás alá veszi és a mennyiben legközelebbi őszi közgyűlésünk alkalmával, az egyházi bírósággal egyetértőleg azon véleményben volt, hogy Kenyeressy Árpád II. oszt. lelkészi minősítvény-nyel nem bírván, II. oszt. lelkészi állásra meg nem hívható, s tekintve, hogy nevezett segéd-lelkésznek még ma sincs annyi működési ideje, mely őt II. oszt. egyházba minősitené, ezen véleményéhez ragaszkodva a tiszaluczi egyház presbiteriumának kérelmét, hogy Kenyeressy Árpád meghívása ügyében az eljárást megindítsa, teljesíthetőnek nem találja.

17. E tárggyal kapcsolatban, miután mult őszi egyházmegyei közgyűlésünk 15. sz. jegyzőkönyvi pontja, melyben közgyűlésünk a lelkészválasztás ügyében hozott egyházkerületi határozat átvizsgálására kéri fel a főt. egyházkerületet; a mult őszi egyházkerületi közgyűlésre fel nem terjesztett:

egyházmegyei közgyűlés a hivatkozott 15. sz. jegyzőkönyvi pontnak a legközelebbi főt. egyházkerületi közgyűlésre leendő felterjesztést elhatározta.

18 Kovács János vámosujfalusi lelkész-tanító azon kérelmét terjeszti elő, hogy miután őt díjlevele szerint a Kálnásy-féle 115 frtnyi alapítvány kamatai is illetik, mely kamatjövedelmet ő eddig nem élvezett, határozza el az egyházmegyei közgyűlés, vajjon ezen alap kamatai őt illetik-e vagy nem s utasítsa egyházmegyei pénztárnokot az illető összeg kifizetésére.

Tekintve, hogy a felmutatott díjlevél szerint a vámosujfalusi lelkészt 115 frt tőke kamatai illetik meg s tekintve, hogy az egyházmegyei pénztárnok által kezelt 2 betéti könyv közül az egyik mint »Kálnásy-alap« van feltüntetve; de ezen betéti könyvön csak 5 frt tőke áll, — a másik könyv ellenben, mely a vámosujfalusi egyház nevére van kiállitva, 284 frt 23 krt tartalmaz s ez utóbbi összeg kamatait nevezett lelkész

rendesen húzza, egyházmegyei közgyűlés utasítja a lelkészt és az illető egyházi látogatókat, hogy a legközelebbi látogatás alkalmával nézzenek utána az állítólagos Kálnásy-alapnak s erről szóló jelentéseiket terjeszszék az egyházmegyei közgyűlés elé.

19. Bajkai Imre kir. helmecezi tanító, ki őszi egyházmegyei közgyűlésünk 33. sz. jegyzőkönyvi pontja szerint tanítói oklevelének és működési bizonyítványainak bemutatására lett utasítva, bemutatja eddigi alkalmazásáról szóló okmányait és díjlevelét, jelenti azonban, hogy tanítói oklevelét még nem szerezte meg, de ha az egyházmegyei közgyűlés ennek megszerzésére neki halasztást ad, a jövő tavaszi gyűlésen azt is be fogja mutathatni.

Egyházmegyei közgyűlés tudomásul vevén a bemutatott okmányokat, utasítja Bajkai Imrét, hogy tanítói oklevelét a jövő évi tavaszi gyűlésen okvetlenül mutassa be, addig pedig jelenlegi állásában meghagyatik.

20. Idrányi Lajos sajókesznyéteni segédlelkész okmányainak bemutatása mellett bekebeleztetését kéri.

Folyamodó okmányai rendben találtatván, kérelme teljesített s az a-zempléni egyházmegyébe bekebeleztetett.

21. Olvastatott Sarkadi Antal volt kenézlői lelkész kérvénye, melyben — tekintettel arra, hogy ő lelkész állomásáról 3 évvel ezelőtt önként lemondott ugyan, de napi jellegét fenntartotta s így a választható lelkészek közé felveendő lett volna, azonban a főtiszteletű egyházkerület által legközelebb összeállított névsorból kimaradt, — egyrészt a választható lelkészek névsorába leendő felvételét, másrészt pedig azt kéri, hogy adassék meg neki a jog az országos lelkész-özvegyárva gyámintézet tagjai közé való belépésre.

Egyházmegyei közgyűlés folyamodó kérelmét teljesítendőnek találja s őt a választható lelkészek névsorába felveendőnek nyilvánítja s ugyancsak elismeri az országos lelkész-özvegyárva gyámintézetbe való belépésének jogát is, s arra való tekintettel, hogy folyamodónak, mint

jelenleg nem fungáló s kenézői lelkészi állásáról önként lemondott lelkésznek lelkészi jövedelme ma ki nem mutatható, de a kenézői egyház az 1891-iki egyházkerületi határozat szerint a IV. osztályba van felvéve, azon ajánlattal terjeszti kérvényét a főt. egyházkerületi közgyűléshez, hogy nevezett lemondott lelkész az országos gyámintézeti tagok közé, mint IV. osztályu léphessen be.

22 Olvastatott a gesztelyi egyház kérvénye, melyben a templomépítés költségeinek fedezésére megállapított kivetést jóváhagyás végett beterjeszti s kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy e célra országos segélygyűjtés engedélyezése iránt benyújtott folyamodványát pártolólág terjeszse az egyházkerületi közgyűlés elé

A beterjesztett költségkivetési tervezet — miután az ellen csupán egy egyháztagnak tett kifogást, illetőleg kérte a ráeső összeg leszállítását, a mi ha megtörténik is, nem érinti az egész kivetés érvényét, megerősítetik. A presbiterium azon kérelmét azonban, hogy az egyház országos segélygyűjtésre ajánltassék, amennyiben azt sem indokoltnak, sem pedig eredményesnek nem tartja, egyházmegyei közgyűlés nem találja teljesíthetőnek.

23 Ugyan e tárgyban Molnár Sámuel gesztelyi lakos, azon kérelemmel járul az egyházmegyei közgyűléshez, hogy tekintettel arra, miszerint a múlt évben leégett s így tetemes kárt szenvedett, a reá kivetett járulék mérsékeltessek.

Tekintve, hogy folyamodó kérelmét az egyházközségi presbiterium van hivatva teljesíteni, a kérvény érdemleges elintézés végett visszatéteik a presbiteriumhoz.

24. Olvastatott az o.-liskai egyház jelentése, mely szerint az úrtéri közös legelő és erdőterület a helységben kicseréltetvén, illetőleg erdővásárlás eszközöltetvén; amennyiben ebben $3\frac{3}{4}$ telek arányában az egyház is érdekelve van, ezen kicserélést, illetőleg erdővásárlást tudomásul venni és jóváhagyás végett a főt. egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni kéri.

Folyamodó egyház kérelme tudomásul vétetik s jóváhagyás végett a főt. egyházkerületi közgyűléshez terjesztetik fel.

25. Olvastatott a tolcsvai egyház kérvénye, melyben előadja, hogy Vámos-Ujfalú község határában fekvő bizonyos birtokok a tolcsvai egyház nevére vannak felvéve a kataszteri könyvben s a terhek is a tolcsvai egyházra vannak a nevezett birtokok után kiróva, holott a kérdéses birtokokat a vámosujfalusi lelkész használja, kéri, hogy az egyházmegyei ügyész bizasék meg az ügy megvizsgálásával s abban való indítványtétellel.

Az ügy véleményezés végett kiadatik az egyházmegyei ügyésznek.

26. Olvastatott a tolcsvai egyház folyamodványa, melyben iskolája újjáépítése költségeinek részbeni fedezése céljából, országos segélygyűjtésre szóló engedélynek az illetékes miniszteriumtól leendő kieszközlését kérelmezi.

Tekintettel a folyamodó egyház szegénységére a kérvény pártolólágg terjesztetik fel a főt. püspök úrhoz.

27. A tolcsvai egyház presbiteriuma, előrebocsátásával annak, hogy egyházmegyei utasítás folytán benyújtott folyamodványára Zeinplénnvármegye közigazgatási bizottsága 500 frt segélvt szavazott meg a közművelődési alapból, iskolai épületeinek törvénszerű átalakítására; de tekintetbe véve, hogy az egyháznak e célra csak mintegy 200 frt megtakarított pénze van, a mondott összegén kívül, mihez a hivek rendkívüli szegénységük miatt ez idő szerint semmivel nem járulhatván — egyházmegyei közgyűlésünktől arra kér engedélyt, hogy orgona-alap czimen, takarékpénztárilágg kezelt 700 frtot tevő tőkepénzét is felhasználhassa az 1918 frtban megállapított építkezési költség fedezésére, mire nézve a presbiterium véleménye szerint annál inkább megadható az engedély, minthogy az egyháznak orgonája lévén, erre az alapítványra ez idő szerint nincs is szüksége; azonkívül az egyház 11 évi idő alatt a 700 frtot tevő orgona-alap visszaállítására is kötelezi magát.

Egyházmegyei közgyűlésünk figyelembe véve azon körülményt, hogy a tolcsvai egyház iskolai épületei halasztást nem türve, követelik a törvénszerű átalakítást, amennyiben csak így van

kilátás arra, hogy a tolcsvai ev. ref. egyházban, hol a tanítás évek óta szünetel, illetékes helyről kapott ígéret szerint az állam fog szerezni rendes tanítói állást, — a presbiteriumnak pedig engedélyt ad arra, hogy az orgona-alap czimen kezelt 700 frtot iskolai építkezésre felhasználhassa; feltételül tűzi ki azonban, hogy az egyház az építkezést haladék nélkül megkezdje s az alapot 11 évi részletben helyre állítsa.

28. Olvastatott a kisdobszai egyház folyamodványa, melyben a tanítói díjlevél 1—7. pontjának oly értelmű megváltoztatását kéri, hogy az évenként fizetni szokott gabona- és árpa-termény, pénzben fizettségként ezentúl az egyháztagok által

A tanítói díjlevél kért megváltoztatása, tekintettel arra, hogy a tanító fizetése ezáltal nem fog csökkenni, helyben hagyatik; miután azonban a díjlevélváltoztatás megerősítés végett 3 példányban a főt. egyházkerülethez terjesztendő, a mi a kérvényhez nem lett csatolva, ezen hiány pótlására a kisdobszai egyház utasítatik, s amennyiben a három példányban kiállított díjlevél idején beküldetik, az megerősítés végett a főt. egyházkerülethez felterjesztetik.

29. Indítványoztatott, hogy a tanítói illetmények közigazgatási úton eszközölt összeírásánál elkövetett ama nagy hiba lehető kiküszöbölése céljából, — mely szerint a kántortanítói illetmények minden megállapított rendszer nélkül egyedül a tanítók belátása és akarata szerint lettek feltüntetve azon felvételi ívekben, melyek a szolgabírói hivatalnál állítottak ki, — tétességként valami intézkedés az egyházmegye részéről.

E célból az egyházak lelkészei utasítatnak, hogy a tanítói díjlevélnek azon példányát, mely a közigazgatási hatóság útján állítottatott ki, az esperesi hivatalhoz augusztus hó 1-ig terjeszték be.

30. Olvastatott a tokaji egyháznak azon előterjesztése, mely szerint a csonka torony kiépítését és a templom újból való fedését 4000 frtnyi előirányzattal még ez év folyamán

óhajtának eszközölni s habár a szakértő által munkába vett tervrajzot és költségvetést ez idő szerint nem terjeszthette is be, kéri az építkezés engedélyezését

Midőn egyházmegyei közgyűlés örvendetes tudomásul veszi az egyháznak a szent cél érdekében kimutatott áldozatkészségét s lelkes buzgóságát, az építkezésre vonatkozó engedélyt azzal a megjegyzéssel adja meg, hogy a szabályszerű költségvetés és építkezési tervzet Gecsei Péter tanácsbíróhoz adassék be, a ki egyszersmind az egyházmegye képviselőjében az építkezési ügyek ellenőrzésével is megbizatik.

31. Olvastatott az a.-bereczki-i egyház presbiteriumának folyamodványa, melyben az özv Olcsváry Györgyné, született Szabó Erzsébettől, az egyház részére .120 lrtért megvásárolt az a.-bereczki-i 2. sz. 236 /a.b. 246. helyrajzi sz. a. találtató $\frac{3}{4}$ telek után járó legelői illetményre vonatkozó adásvevési szerződésnek jóváhagyását kéri.

A szerződés jóváhagyatván, megerősítés céljából a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés elé terjesztetik.

32. Mult évi őszi egyházkerületi közgyűlés 34. sz. jegyzőkönyvi határozatával a hogykai község s.-lelkésztanítósa, illetőleg az egyház affiliálására vonatkozó összes iratok s különösen az egyház ez utóbbi ügyre vonatkozó közgyűlési határozatának felterjesztésére híván fel egyházmegyénket.

Az összes iratoknak a hogykai egyház közgyűlési jegyzőkönyvével együtt, a főt. egyházkerületi közgyűlésre leendő felterjesztése elhatározott.

33 Szöllősy József homonnai lelkész, a választás folytán megüresedett erdőbényei lelkészi állomásra, meghívás útján egyhangulag megválasztatván.

Esperes úrnak a szabályszerű választás megtörténtét bizonyító nyilatkozata alapján erdőbényei lelkészi állomásában megerősített.

34. Olvastatott a visi egyház presbiteriumának jelentése, mely szerint az egyház tanítójává, pályázat útján Konkoly

Károly választatott meg s bemutatja egyszersmind az illetőnek oklevelét is.

Egyházmegyei közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi ugyan, azonban tekintettel arra, hogy Konkoly Károly oklevelét csak másolatban terjesztette be, tanítói állásában való megerősítését azon feltételhez köti, hogy oklevelét legközelebbi őszi közgyűlésünkre eredetiben terjeszsze be.

35 Tanügyi bizottság jelenti, hogy a megyaszói fitanítói állásra 22 pályázó közül Bajusz Imre, oklevél nélküli tanító választatott meg.

Egyházmegyei közgyűlés, midőn méltó megbotráncozását fejezi ki a megyaszói szép jövedelmű tanítói hivatalnak az országos törvény ellenére, illetőleg annak kijátszásával történt betöltése felett s a presbiteriumnak ez ügyben való eljárásáért, rosszalását kénytelen kinyilvánítani; Bajusz Imre oklevél nélküli tanító választását megsemmisíti s fegyelmi eljárás terhe alatt utasítja a presbiteriumot, hogy új választást eszközölvén, a tanítói állást folyó évi július végéig okleveles tanítóval töltsse be.

36 Indítványoztatott, hogy a számvevőszék jegyzői teendőinek vitelére a jegyzők közül egy tag neveztessek ki.

Midőn dr. Finkey Ferencz számvevőszéki jegyzőnek megválasztatik, Debreczeni Bertalan ez ideig volt tollvivőnek buzgó tevékenységeért köszönetet szavaz s egyszersmind felkéri egyházmegyei közgyűlés, hogy a számvevői bizottság ülésében jövőben is résztvenni sziveskedjék.

37. Tóth Lajos a megyaszói járás számvevői hivataláról leköszön.

Számos éven át teljesített működéseért midőn elismerés szavaztatik, helyére Kónya András t. bíró választatott meg.

38 Kereszturi József a cigándi járás számvevői hivataláról lemondását beadván,

eddig ily irányu szolgálatáért köszönet szavaztatik s utódjául Ölbey János aljegyző választatott meg.

39. A kistárkányi egyház ujonnan kiállított kántor-tanítói díjlevelét három példányban bemutatván, megerősítés végett a főt. egyházkerületre felterjesztetik.

40. A hernádnémeti-i egyház az egyházmegyei közgyűléshez beadott kérvényével kapcsolatban, az egyház puszta befundusán építendő bolt, korcsmahelyiség, valamint lakóház építése céljából készített tervezetet 2449 frt 36 kr. költségvetéssel, továbbá egy erre vonatkozó haszonbéri szerződést terjeszt jóváhagyás végett.

Egyházmegyei közgyűlés, midőn a 783. sz. tjkvben foglalt puszta tünduson — mely az egyháznak jelenleg semmi hasznot nem hajt, — a benyújtott tervezet alapján építendő üzlethelyiségek s lakóház építését helyben hagyja s az erre vonatkozó 2449 frt 36 krban megállapított költségvetést megerősíti — az egyház és a vállalkozó között már a felépítkezés céljából megkötött szerződést helyben nem hagyhatja, mivel a templómépitésből kifolyólag sok terhet magára vállalt egyház nem lehet abban a helyzetben, hogy a felépítendő épületeket a tíz év lejártával visszaválthassa.

Miért is közgyűlés az egyház presbiteriumát oda utasítja, hogy a haszonbérlelővel, illetőleg vállalkozóval úgy és annyi időre kössön haszonbéri szerződést, hogy annak lejártával az építendő üzlet- és lakhelyiség ingyen jusson az egyház birtokába.

41. A csanálói egyház iskolaépítési tervezetét s költségvetését egyházmegyei gyűlés elé terjesztvén, miután úgy a tervezeten, mint a költségvetésben, mindjárt első tekintetre kijavítható hiányok fedeztetnek fel:

Egyházmegyei közgyűlés Tóth Lajos tanácsbíró kéri fel, hogy a helyszínére alkalmilag kimenne, a hiányokat az építőmesterrel egyetértve kijavítsa s a revidéált tervezetet és költségvetést az egyházmegye nevében megerősítse.

A csanálói és sóstófalvi egyházak 1895. évi őszi közgyűlés 24 sz. jegyzőkönyvi határo-

zatának a tanítói díjlevelekre vonatkozólag elöget tevéen — tudomásul vétetik.

42 Tóth Lajos egyházmegyei tanácsbíró azon több helyen szerzett tapasztalatból kiindulva, hogy úgy az újabb, mint különösen a régibb keletü egyházmegyei s kerületi jegyzőkönyvek a legtöbb helyen bekötve nincsenek, s így könnyen ki vannak téve a megsemmisülésnek, ez okból indítványozza, hogy az egyes egyházak ezen jegyzőkönyveknek évi sorrendben, nagyságuk és alakjuknak megfelelő csoportosítással záros határidő alatt leendő beköttetésére szigoruan utasíttassanak.

Közgyűlés ezen indítvány czélszerűségét belátva, utasíja a lelkészeket, hogy az egyházmegyei s kerületi jegyzőkönyveket, mióta azok nyomtatásban megjelentek, rendbe szedve s alak szerint csoportosítva, azoknak az egyházak költségén leendő beköttetését köteleességüknek ismerjék s a netán hiányzó példányok megszerzése végett keressék meg a főiskolai könyvtárnoki hivatalt.

43. Olvastatott Tóth Lajos egyházmegyei tanácsbíró indítványa, melyben költségesnek látszó s kellő látogatottságnak csak első óráiban örvendő s különösen hosszadalmasan elhúzódó egyházmegyei gyűléstartásunk szabályzása szempontjából, egyházi törvényünk 42. §-a alapján egy tanácskozási szabályzat, ügyrend megalkotását hozza javaslatba azza az óhajttással, hogy indítványa egy bizottságnak adatnék ki, a mely véleményes jelentését még lehetőleg a közgyűlés tartama alatt nyujtaná be.

Egyházmegyei közgyűlés az indítványt Tóth Lajos, Debreczeni Bertalan, Bálint Dezső tanácsbírák- s dr. Finkey Ferencz aljegyzőből álló bizottságnak adja ki oly célból, hogy az erre vonatkozólag, véleményes jelentést terjeszszzen őszü egyházmegyei közgyűlésünk elé.

Ebből kifolyólag azonban előre is határozatilag kimondja, hogy a közgyűlés elbirálása alá tartozó minden üggydarab ezentul a közgyűlést megelőzőleg 10 nappal küldendő be az esperesi hivatalhoz.

44. A főtiszteletü püspöki hivatal Szabolcsvármegye közigazgatási bizottságának folyó évi márczius 13-án 288. sz. a.

kelt átirata mellől a báji, kenézlői, tiszaladányi iskolákra vonatkozó kimutatást azon felhívással küldötte meg esperesi hivatalunknak, hogy — miután ezen iskolákat részint a tantermek alacsonyága és szűk voltánál fogva, részint a tankötelesek nagy száma miatt, a közigazgatási bizottság kifogásolja — azoknak törvényszerű karba helyezése iránt, akár a meglevők nagyobbitása, akár a körülményekhez képest új tantermek felállítása s új tanítói állomások szervezése által intézkedvén, annak eredményéről úgy a püspöki hivatalhoz, mint Szabolcsvármegye közigazgatási bizottságához 3 hó alatt értesítést küldjön.

Egyházmegyei közgyűlés az egyházlátogatási jelentésből arról értesülvén, hogy a báji egyház a tanítói lakástól egészen külön álló új iskolának építéséhez fog már a folyó évben, a kenézlői egyház pedig iskolai tantermét már a múlt évben lényegesen kibővítette, e két iskolára nézve további intézkedést nem lát szükségesnek, csupán jelentéstételre hívja fel az esperesi hivatalt.

Amennyiben pedig egyházmegyei közgyűlésünknek biztos tudomása van arról, hogy a tiszaladányi egyháznak egészen új és törvényszerű iskolája van, — habár a tankötelesek az egy tanteremre nézve törvényileg meghatározott létszámot meghaladják, — de tekintetbe véve azon körülményt, hogy az egyház tagjai egy új iskolaépítésének s különösen egy második tanítói állás szervezésének kötségeit legjobb akarat mellett sem képesek fedezni: nem tartja részéről megengedhetőnek, hogy a t.-ladányi egyház hiveit, erejüket felülmuló újabb áldozatok hozatalára hívja fel; hanem abba szívesen adja beleegyezését, hogy állami költségen egy második tanítói állás szervezése mellett új iskola építtessék.

45. A báji egyház presbiteriumának azon kérelmét, hogy új iskolaépítés, toronybádogoztatás és templomkijavitási költségek fedezése céljából 1000 frt kölcsön felvétele iránt benyújtott folyamodványát pártolólág terjeszsze fel a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez:

Egyházmegyei közgyűlésünk készséggel teljesíti és ezen vallásos buzgóságáról, áldozatkész-

ségéről előnyösen ismert egyházat a főtiszteletű egyházkerület pártfogásába a legmelegebben ajánlja

46. Furik János simai ideiglenes tanító panaszt emelt a miatt, hogy az egyház nem adja ki rendesen fa és egyéb fizetési illetékét s erre nézve egyházmegyei intézkedést kér.

Egyházmegyei közgyűlés Szöllősy József erdőbényei, illetőleg a simai leányegyház lelkészét bizza meg, hogy Furik János panaszát megvizsgálván, azt a presbiteriummal egyetértőleg intézze el s eljárásának eredményéről az esperesi hivatalhoz jelentést tegyen.

47. Az egyházmegyei számvevőszék jegyzőkönyvéből kitűnően, hogy a szomatori egyháznak nem csak az 1895-ik évre vonatkozó gondnoki számadása hagy fenn sok kívánnivalót, hanem ugyanezen számvevőszéknek a megelőző 1894. évi gondnoki számadására tett jegyzőkönyvi kifogásait is teljesen figyelmen kívül hagyta.

Egyházmegyei közgyűlésünk Debreczeni Bertalan világi tanácsbíró és Komjáthy Gábor egyházi főjegyzőt azzal az utasítással küldi ki a szomatori egyházba, hogy úgy a kifogásolt két évi gondnoki számadást, mint a tőkepénznek, magtári vagyon, egyházi czélokra szedett adók kezelését illetőleg, teljes és kimerítő felvilágosítást szerezvén, ide vonatkozó véleményes jelentésüket őszi egyházmegyei közgyűlésünkre terjeszszék be.

48. Vaszily Ferencz a leányvári leányegyház volt gondnoka, beadott folyamodványában azt kérelmezi, hogy egyházmegyei közgyűlésünk engedje el neki, templomjavítási munkálatoknál eltöltött idejének jutalma fejében azt a 67 frt összeget, mit a presbiterium a folyó évi márczius 22-én megejtett számadás alkalmával terhére írt s melynek elengedését a presbiterium megtagadta.

Folyamodó ezen teljesen indokolatlan kérelmével elutasított.

49. Olvastatott a szentesi járás egyházlátogatási küldöttségének a leányvári leányegyház gondnoki számadására vonatkozó jegyzőkönyve, mely szerint a nagyrészen valótlan tété-

leket tartalmazó számadás azzal az utasítással adatott vissza, hogy azt a presbiterium tételenként, még pedig a fizető egyháztagek kihallgatása mellett újból vizsgálja át s az így kiigazított számadást, tavaszi közgyűlésünket megelőzőleg, terjeszszék be a járási számvevőhöz. A beterjesztett számadás azonban a kiigazítás után is elfogadhatatlannak találtatván a számvevőszék által:

Komjáthy Gábor fő- és dr. Pilissy Nándor aljegyzők, oly megbizással küldetnek ki a leányvári leányegyházba, hogy a kifogásolt gondnoki számadást az egyház tagjainak kihallgatása mellett elkészítvén, illetőleg kiigazítván, eljárásuk eredményéről legközelebbi őszi egyházmegyei közgyűlésünkre jelentést tegyenek.

50 Ugyanezen egyházlátogatás jegyzőkönyvéből nagy megütkezéssel értesült egyházmegyei közgyűlés azon körülményről, hogy a kiséresi egyház hívei többnyire énekszóval temettetik el halottaikat, lelkészük közreműködését pedig csak a legritkább esetben szokták igénybe venni. Midőn az egyházlátogatás ezen helytelen gyakorlat indító oka felől kérdezősködött, a presbiterium azt adta felvilágosításul, hogy lelkészük nem akar névszerinti verses búcsuztatással temetni, a mihez a nép hozzá volt szoktatva s annival nehezebben esik nekik — úgymond — ezen szép szokás elhagyása, minthogy az a Bodrogközön több helyen, így a központi városban: Király-Helmeczen még most is érvényben van.

Egyházmegyei közgyűlésünk elvárja a vallásos buzgósága s egyházas gondolkodásáról előnyösen ismert kiséresi egyház tagjaitól, hogy jövőben nem fogják figyelmen kívül hagyni egyházkerületi közgyűlésünknek azon régebbi határozatát, mely minden halottnak lelkész által, prédikációval vagy egyszerű imával való eltemetését rendeli.

A királyhelmeczi egyház lelkészét pedig s általában mindazokat, a kik ezen helytelen szokásnak hódolnak, figyelmezteti, hogy a névszerinti verses búcsuztatással, mint egyházi szertartásunk komolysága és méltóságával össze nem egyeztethető s a műveltebb érzésűeket méltán

megbotránkoztató cselekménnyel hagyjanak fel; ellenesetben a legerélyesebb eszközök alkalmazását sem fogja elmulasztani a végből, hogy a felsőbb egyházi hatóságok rendeleteinek érvényt szerezzen.

51. Ugyanazon egyházlátogatás jegyzőkönyvében panaszképpen terjeszti elő a kistárkányi egyház presbiteriuma, hogy a nagytárkányi egyház a felsőbb egyházi bíróságok végzéseit figyelmen kívül hagyva, mindennemű kötelezettségek teljesítésének ellene mond; ennélfogva a jogérvényes felsőbb rendeletek végrehajtását kérelmezi.

Egyházmegyei közgyűlésünk Meczner Béla egyházmegyei gondnok urat kéri fel, hogy a nagytárkányi egyház hiveit az a.-zempléni egyházmegyei bíróságnak 1895. évi április hó 18. án 1. sz. alatt, illetőleg az egyházkerületi bíróságnak ugyancsak 1895. évi szeptember 18-án 2. sz. alatt hozott határozata iránti engedelmességre, polgári hatóság igénybevételével kényszerítse.

52. Ugyanazon egyházlátogatás jegyzőkönyvéből olvastatott, hogy a leleszpólyáni egyházban, egy Szabó János nevű egyénnél, egy még 1873-ban kikölcsonzött 2 köből gabona, kamataival együtt 52 köbölre szaporodott; továbbá, hogy Török János Gy. egyháztagnak egy 164 frtról és egy 84 frt 60 krrol szóló kötelezvénye, melyen jótállókul Török Mihály és Pandi János szerepelnek, a legközelebb leköszönt gondnok hivataloskodó idejében elveszett s azok helyett új, jótállók nélküli kötvények helyeztetek az egyház ládájába.

Egyházmegyei közgyűlésünk egyházlátogatásnak a helyszínén tett intézkedéseit helyeslőleg tudomásul véve, utasítja a presbiteriumot, hogy Szabó Jánossal a magtári tartozásra nézve békés egyezkedést kíséreljen meg, s ha ennek eredménye nem lenne, a tőkét s törvényes kamatait polgári hatóság által hajtassa be.

Utasítja továbbá a presbiteriumot, hogy a volt gondnoktól az eredeti kötvényeket követelje be s ha erre hajlandó nem lenne, ellene sikasztás, illetőleg okmányhamisítás czimén bűnvádi

feljelentést tegyen s mindkét rendbeli eljárásának eredményéről értesitse az esperesi hivatalt.

53. Olvastatott a cigándi járás egyházlátogatás jegyzőkönyvéből, hogy Knopfler Adolf, az örösi egyház bérlője, a nála levő 87 frt 50 kr. bérösszeget többszöri felszólítás daczára sem fizette be.

Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja az örösi presbiteriumot, hogy a bérelti szerződést, illetőleg az erre vonatkozó jegyzőkönyvi határozatok kivonatát terjessze be Debreczeni Bertalan egyházmegyei ügyészhez oly czélból, hogy a fizetni vonakodó bérlőn polgári uton hajtathassa be a hátrálékot.

54. A sárospataki járás egyházlátogatásának jegyzőkönyvében panaszolja a visi egyház, hogy a Tisza és Bodrog védőtöltéseihez, az egyházi foldekből kisajátított területek után esedékes adókat — mivel a kisajátított területeket a társulat nem tábláztatta saját nevére — folytonosan az egyházon hajtják be az állami közegek; ennélfogva ezen törvénytelen eljárás beszüntetését s egyszersmind az eddig jogtalanul beszedett összegek visszatérítésének kieszközlését kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja a presbiteriumot, hogy a bodrogi közti tiszaszabályozótársulat igazgatóságához címzett folyamodványban kérelmezze az illetéktelenül behajtott összegek visszatérítését, s ezen folyamodványt, hozzá mellékelve a jogtalanul behajtott összegeknek részletes és hitelesített kimutatását, terjessze be Meczner Béla egyházmegyei gondnok úrhoz, ki egyházmegyei közgyűlésünk kérelmére hathatós közbenjárását készséggel megígérte.

55. Ugyanezen egyházlátogatás jegyzőkönyvében panaszolja a tolcsvai egyház presbiteriuma, hogy a Zeher-féle 47 frt 23 krról szóló kötvény dr. Kesső Géza szerencsi ügyvédnek, még mint egyházmegyei ügyésznek átadatott beperesítés végett, a ki azonban sem a követelést a mai napig be nem hajtotta, sem a kötvényt visszaadni nem akarja s perköltség czimén mégis 30 frtot követel az egyházon.

Egyházmegyei közgyűlésünk felhívja dr. Kesső Géza szerencsi ügyvédet, hogy ezen, még egy-

házmegyei ügyészsége idejében keletkezett ügyre vonatkozó nyilatkozatát, az esperesi hivatalhoz mielőbb terjeszse be.

56. Ugyanazon egyházlátogatás jegyzőkönyvéből arról értesült egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a Vágás Ferencz hagyatékát, melyben az erdőhorváti-i egyház részére tett alapítvány is bent foglaltatott, a hatóság elárvereztette s értékét az abaujszántói takarékpénztárba helyezte el, miből azonban az egyház részére tett alapítvány mind ez ideig ki nem utaltatott.

Közgyűlésünk az ügy elintézésére Debreczeni Bertalan egyházmegyei ügyészt kéri fel, ide vonatkozó jelentését legközelebbi közgyűlésünkre bevárván.

57. Mészáros Mihály, b.-olaszi-i egyháztag azon kérelmét terjeszti közgyűlésünk elé, hogy Debreczeni Bertalan egyházmegyei ügyész ő rajta, a közte és az egyház közötti brtokvételi ügyből kifolyólag 69 frt perköltséget követel s egyszerűsmind a követelés elutasítását kéri.

Miután egyházmegyei ügyész előadása szerint sem a b.-olaszi-i egyház, sem Debreczeni Bertalan mint egyházmegyei ügyész Mészárostól semmit sem követel, hanem Mészáros és Tomori b.-olaszi-i lakosok közt fenforgó magántermészetű ügyekből felmerült költségekről van szó, Mészáros panasza figyelmen kívül hagyandónak jelentetik ki.

58. A sárospataki járás egyházlátogató küldöttsége jóváhagyás és megerősítés végett terjeszti jegyzőkönyvében egyházmegyei közgyűlés elé a bodroghalászi egyház és község között létrejött azon egyezséget, mely szerint a község a tagosítás alkalmával felmaradt három hold földet hajlandó az egyháznak temető helyül átengedni cserében a régi temetőért, melyen községi faiskolát szándékozik létesíteni.

Közgyűlésünk az egyházlátogatás által, az egyházra nézve előnyösnek jelzett egyezséget elfogadja s megengedi, hogy a község által leajánlott három hold föld az egyház, a régi temető pedig a község névére telekkönyveztessek.

59. A tállyai járás egyházlátogatás jegyzőkönyvéből értesülvén közgyűlésünk, hogy a csobaji egyháznak még 1875-ik

évben volt gondnoka, az általa elköltött 300 frtot még mai napig sem fizette vissza.

Utasittatik a presbiterium, hogy az illető volt gondnokot haladék nélkül perelje be.

60. Ugyanazon egyházlátogatás jkvéből tudomására esvén közgyűlésünknek, hogy a csobaji egyház hivei a mintegy 15 holdat tevő egyházi földeket, úgyszólván firól-fira hagyományozva, a legcsekélyebb bérösszegért szokták kiosztani egymás között.

Utasittatik a presbiterium, hogy a kérdéses földek bérbeadását már a tolyó 1896. évre is, nyilvános árverésen eszközölje s ennek ellenőrzésére Gecsei Péter t. bíró és Horváth János tokaji lelkész küldetnek ki.

61. A szerencsi egyház azon kérelmét terjeszti egyházmegyei közgyűlésünk elé, hogy kint levő tőkepenzeit az egyházmegyei ügyész által hajtassa be.

Az egyház kérelmének teljesítése Debreczeni Bertalan egyházmegyei ügyészre bizatik.

62. A golopi egyházba az egyházi földeknek nyilvános árverésen leendő bérbeadása s az ezzel kapcsolatos Hutka és Pap János-féle ügyek rendezése céljából

Vitányi Bertalan világi fő- és Hézser Emil egyházi aljegyző küldetnek ki.

63. Olvastatott a b.-sárai főkegyház presbiteriumának 1895. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés 18. sz. j. k. utasításából kifolyólag, az Oldal András bérletelengedés iránt benyújtott kérvénye tárgyában felvett jegyzőkönyve, mely szerint a presbiterium, tekintettel a holdanként 12 frt 59 kr-ra rugó magas bérösszegre, s tekintettel az a. a. c. ony életárakon kívül még azon körülményre is, hogy a bérelt egyházi földek jelentékeny részét a vizar is elszokta önteni, Oldal András bérlő kérelmét méltánylandónak találva, részére 29 frtnyi összeget négy egymásután következő bérleti évre vonatkozólag elengedni hajlandó.

Egyházmegyei közgyűlésünk a presbiterium által véleményezett 29 frtnyi összegnek Oldal András részére, négy bérleti éven át leendő elengedésére nézve beleegyezését adja.

64. A leányvári leányegyház presbiteriumának könyördőmánya gyűjtési engedély kieszközlése iránt beadott folyamodványa elintézés végett pártolólágg terjesztetik fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre.

65. Olvastatott a megyaszói járás egyházlátogatói küldöttség jelentéséből, hogy az 1895. évi tavaszi közgyűlés 41-ik jegyzőkönyvi pontjában jelzett 4 kat. hold területű földet a h.-kaki egyház nem tudja nevére iratni, mivel a tulajdonjogot okmányilag nem képes igazolni.

Utasítatik az egyházi előjáróság, hogy a mennyiben a nevezett ingatlanoknak 30, illetve 10 évi háborítlan birtoklását hitelesen igazolni képes, ezen birtoklásról szóló községi bizonyítvány kapcsában kérelmezze a tulajdonjogi bekebelezést.

66. Ugyanazon egyházlátogató küldöttség jelenti, hogy az iskolafentartó testület által fizetendő tanítói nyugdíj-illeték hátrálékos összege a h.-kaki egyházban már 200 frtra emelkedett.

Miután azon tényállás, hogy a tanítói nyugdíj-illeték a községi költségvetésbe az 1891-ik év végéig felvétellett s a megyei számvevőszék által jóváhagyatott, a községi előjáróság által is igazolható, az erről szóló igazolvány a presbiterium által a közigazgatási bizottsághoz azon kérelemmel terjesztendő be, hogy a nevezett időig esedékessé vált nyugdíj-illeték, ne az egyházi, hanem a polgári község terhéül tudassék be, míg ellenben az 1892. január 1-től eső illeték befizetésére a h.-kaki egyház köteleztetik.

67. A megyaszói járás egyházlátogató küldöttsége betesztett jegyzőkönyvében jelenti, hogy a csanálói egyházban a tanítói nyugdíj-illeték fizetésére a község kötelezte magát, de eddig még semmit nem fizetett.

Csanáros község előjárósága egyházi hatóságunk által felhivandó ebbeli kötelezettségének teljesítésére.

68. Ugyancsak a nyugdíj-illetékre vonatkozólag a legyesebényei egyházból jelenti az egyházlátogatói küldöttség, hogy ennek fizetését az egyház nem bírja, a község nem vállalja.

Egyházmegyénk utasítja a legyesbényei egyház presbiteriumát, hogy 280 frtra emelkedett nyugdíj-illeték hátralékának kiegyenlítése céljából, az országos közalpból kérjenek segítyt az egyház javára, az onnan nyerendő segítyt fordítsák a hátralék törlesztésére, a törlesztés után fennmaradó összeget három év alatti fizetési kötelezettséggel vessék ki az egyházközség tagjaira, a három év alatt eszközlendő törlesztést kérvényezzék a pénzügyigazgatóságtól.

69. A megyaszói járás egyházlátogató küldöttsége betejestett jegyzőkönyvében előadja, hogy a tiszaluczi presbiterium bejelentette, miszerint a lelkészi és tanítói díjlevelekben nincs megjelölve, hogy az egyházi tisztviselők részére kemény vagy puha tűzifa szolgáltatandó-e ki, az egyházlátogató küldöttség ezen ügyet rendezendő azon ajánlatot terjesztette a presbiterium elé, hogy tekintettel a díjlevelek jelzett hiányaira, de tekintettel a méltányosságra is, jövőben a failletmény felerészben kemény tölgy vagy bükk, felerészben jöminőségü puha ölfában szolgáltatassék ki, mely inditványt a presbiterium magáévá tett.

Ezen megállapodás jóváhagyólag tudomásul vétetett.

70. Ugyanazon egyházlátogatóság a tiszaluczi egyházra vonatkozólag jelenti, hogy az elhunyt lelkész temetése alkalmával a gondnoki számadás adatai szerint 72 frt 18 kr. adattott ki italtra.

Egyházmegyénk nagy megütközéssel és megbotránkozással értesül a tiszaluczi egyházközség tagjainak oly alacsony színvonalon álló erkölcsi érzékéről, mely szerint elhunyt lelkésze iránti kegyelete és hálaadójának lerovását ily tények által kívánta kifejezni; azonban tekintettel azon igaz és őszinte tiszteletre, melylyel az elhunyt emléke iránt viseltetik, ezen ügyben további eljárást nem kíván tenni, de jövőben hasonló czimen tett kiadások a gondnok terhére fognak iratni

71. Mult évi őszi közgyűlés 29. számú jegyzőkönyvi határozatával ismételten telhivta Szánthó István b.-olaszi-i lelkészt s

az 1894-ben a b.-sárai léányegyház ügyeinek megvizsgálására kiküldött bizottságot annak kipuhatólósára, hogy ki szedte fel az egyház földjei után a haszonbéreket 1888. július hó 1-től azon időig, míg nem Szánthó István vette át az egyházi ügyek vezetését? erre vonatkozó jelentésüket legközelebbi gyűlésre bevárván.

Amennyiben a bizottság és Szánthó István a felhívásnak mind ez ideig eleget nem tettek, közgyűlésünk felelősség terhe alatt kötelezi őket jelentésüknek őszi közgyűlésünk elé leendő be-terjesztésére.

72. Ugyanazon közgyűlés 34. számú határozatával felhívta egyházmegyei ügyészt, hogy megvizsgálván Lábos Menyhértné lelkészözvegy okmányait, miket a közte s a szentesi egyház közt fennforgó s bizonyos 900 □-öl területű föld tulajdonjogára vonatkozó per beszüntetését kérő folyamodványához csatolt, adjon véleményt arra nézve: szükséges-e a perújítás vagy nem?

A beadott ügyészi vélemény szerint az adatokból nem tűnven ki az, hogy kit illet a tulajdonjog, ennélfogva újabb eljárásra levén szükség, annak eszközlésével ügyészünk ismételten megbizatik s jelentése bevaratik.

73. Bármely tárból segélyt kérnek: a leányvári, perbenyiki, szentesi, vékei egyházak; Rác Lajosné lelkészözvegy, Furik János tanító.

Kérvényezőök ügye a segélyosztó-bizottság figyelmébe ajánltatik.

74. Olvastatott a segélyosztó-bizottságnak 1895. évi december 10-én tartott gyűléséről felvett jegyzőkönyve, mely szerint a többféle czimen, az esperesi hivatalhoz érkezett 975 frt 39 kr. segélyösszeget következőleg osztotta ki:

1. A Nagy Gedeon-alapból a bacskai és bodrog-
olaszi-i egyházaknak adott 40—40 frtot	80 frt — kr.
Ugyanazon alapból Nagy Sándor kiséresi,
Bodnár Kálmán leleszi, Lábos Endre
leleszpolyáni és Makó János bacskai tani-
tónak 20—20 frtjával	80 frt — kr.
Átvitel	160 frt — kr.

	Áthozat	160	frt — kr.
	Csontos Jánosné visi és Székely Józsefné f.-reg- meczi tanítóözvegyeknek 10—10 frtjával	20	frt — kr.
	Népfiskolai tankönyvekre	20	frt — kr.
	Összesen	200	frt — kr.
2.	A leleszi és t.-kenézlii egyházaknak (Bal- dácsy alpból 40 frtjával	80	frt — kr.
	Ond, L.-Bénye, Vis, Lácza, Szomotor egy- házaknak 25 frtjával	125	frt — kr.
	Verebélyi József bacsikai, Sohajda János kir- helmeczi, Nagy Károly szomotori, Sallay Sándor erdő-horváti-i, Szántay István berzéki lelkészeknek 30 frtjával	150	frt — kr.
	(Nagy Károly segélye egyházkerületi tarto- zásának törlesztésére fordítandó)		
	Török Józsefné, Gönczy Józsefné, Horkai Györgyné, Horkai Istvánné, Lábos Meny- hértné, Ólbey Jánosné, Anti Jánosné (egyházmegyei pénztárnál levő tartozása törlesztésére), Borcsik Gáborné, Térhes Barnáné, Molnár Pálné, Tatár Mihályné lelkészözvegyeknek a Baldácsy-alpból 20 forintjával	220	frt — kr.
	Borcsik Gábor agárdi, Farkas Károly nyug. tanító részére 20 frtjával	40	frt — kr.
	Pálóczy Józsefné, Székely Lászlóné tanító- özvegyeknek 15 frtjával	30	frt — kr.
	Szoboszlai Erzsi siketnéma tanítóárva részére	30	frt — kr.
	Az egyházmegyei pénztárnak	100	frt 39 kr.
	Összesen	975	frt 39 kr.

A segélyosztó-bizottság jegyzőkönyvi jelen-
tése tudomásul vétetik s intézkedése helyben-
hagyatik.

75 Tóth Lajos egyházmegyei pénztárnok beterjeszti az
1895. évről szóló számadását, mely szerint az egyházlátoga-
tóktól, kamatokból s más illetékekből bevett összesen 706 frt
16 krt, kiadott 591 frt 10 krt, pénztári maradvány 115 frt
06 kr. — Megjegyeztetik, hogy az 591 frt 10 kr. kiadásban
150 frt, mint új tőke helyeztetett el s így a valódi kiadás

441 frt 10 kr. Tőkepénz összege 2060 frt, kamathátralék 12 frt 80 kr

Ezen okmányok- és nyugtákkal kellőleg igazolt számadás tételenként megvizsgálatván, helyesnek találtatott és erre nézve a pénztárnoknak a felmenfvény megadatott.

76. Zitás Bertalan egyházmegyei dékán, bemutatja az 1895. évre vonatkozó számadását, mely szerint különböző pénztárakba leendő beszolgáltatás végett az egyházlátogató küldöttségektől átvett összesen 2628 frt 77 krt, mely összeget illetékes helyeikre hiány nélkül beszolgáltatta.

A papi, tanítói özvegyek, árvák és szükölködők közt leendő kiosztás végett az egyházkerületi pénztárakból átvett 1304 frt 04 krt; kiosztott 50 lelkész- és tanítóözvegynek, illetőleg szükölködőknek 1280 frt 69 krt, marad a dékáni pénztárban 23 frt 35 kr.

A nyugtákkal kellőleg igazolt számadás tételenként megvizsgálatván, helybenhagyatott s a beterjesztettekre nézve számadó dékánnak a felmentés megadatott.

77. Esperes úr azon jelentése, hogy Csutoros Benő, oklevél nélküli tanítónak, az egyházmegye jóváhagyása reményében megengedte, hogy az üresedésben levő leányvári előkönyörgő-tanítói állást ideiglenesen elfoglalja,

tudomásul vétetett és Csutoros Benő elfoglalt állomásán meghagyatik; azzal a világos kijelentéssel azonban, hogy egy év alatt a tanképesítő vizsgát letenni köteles.

78. Olvastatott a tanügyi bizottságnak az 1895—96-ik iskolai év első feléről Sárospatakon 1896. ápril hó 13-án felvett következő jegyzőkönyve:

Elnök: Czinke István és Szinyei Gerzson.
Jelen voltak: Buza János, Bálint Dezső, Bartha János, Kovács Ferencz, tanügyi bizottsági tagok; Bartha József, Hubay József, Olajos Pál, Máthé Gyula, Székely Imre, Erdélyi József, Zitás Bertalan, Zitás István, Pálúr Mihály, körlátogatók.
Jegyző: Ölbey János.

1. Czinke István egyházi elnök üdvözlővén a megjelenteket, a gyűlést megnyitja s a mult iskolai félévről szóló jelentését beterjeszti.

A jelentést a bizottság tudomásul veszi s egyházi elnöknek köszönetét nyilvánítván, a jelentést jegyzőkönyvbe vétetni határozta, a mint következik:

Egyházmegyénk összes lélekszáma állítólag = 45010. Kevesebb a mult évinél 1562-vel, a mi felettébb szomorú volna, ha igaz volna. De azt hiszem ez a szám nem a lelkek apadását, de a statisztikai lelketlenség viruló egészségét mutatja.

Iskolakötelesek száma 6—12 éves korig 2977 fiu, 2620 leány, együtt 5597. Kevesebb, mint most egy éve = 149-el. Iskolába járt 2573 fiu, 2301 leány, együtt 4874. Kevesebb, mint tavaly 102-vel. Tavaly járt a tankötelesek 86·8% a Nem részesült iskoláztatásban 723.

Ismétlő iskolaköteles volt e félévben 1097 fiu, 1028 leány, együtt 2125. Most egy éve volt az összes ismétlőkötelesek száma 1909. Most tehát több 216-al, sőt a harmadévinél több 364-el, a mi talán az ismétlő iskolakötelesek valamivel pontosabb összeírásának az eredménye. Ismétlő iskolába jár 332 fiu 302 leány, együtt 634. Tavaly ismétlő oktatásban részesült 408. Most tehát többen volnának 226-al, de ebből 110-et Sárospatakon mutattak ki, mint ipariskolai és gimnáziumi növendéket, a kik tehát szorosán véve, nem ismétlő iskolába járók, habár tényleg oktatásban részesülnek is.

Az osztályok számát tekintve: hat osztályu iskola van 17 (tavaly 14), öt osztályu 24 (tavaly 22), négy osztályu 19 (tavaly 26), három osztályu 6 (tavaly 3), két osztályu 1 (tavaly 0).

Szellemi állásra nézve kitünő iskola van 29 (tavaly volt 35), u. m.: Karád, Czigánd, Ricse, Lácza, Örös, Karcsa, Karos, N.-Kövesd, K.-Géres, Lelesz, L.-Pólyán, Szentés, Véke, T.-Ladány, Pthrügy, Tarczal fi.; Ond, Golop, Tállya, K.-Dobsza, Megyaszó fi.; T.-Szada, Harkány leány; T. Lucz fi és leány; O.-Liszka, Tokaj, Sárospatak két leányiskola, Kenézlő.

Dicséretes 24 (tavaly 18), u. m.: Luka, Semjén, Vajdácska, K.-Kövesd, N.-Géres, Agárd, Tárkány, Bacska, K.-Helmecz, Báj, T.-Kenéz, Tarczal leány; Szerencs, S.-Hidvég, Berzék, H.-Németi, Gesztely, Megyaszó leány; Kesznyéten, B.-Hálás, B.-Olaszi, Erdő-Bénye, E.-Horváti, Sárospatak fi.

Kielégítő 10 (tavaly 13), u. m.: N.-Rozvágy, Leányvár,

Zombor, Monok, Kak, Csanáros, Sóstófalva, Legyesbénye, Harkány fi, M.-Hogyka.

Gyenge 1. Vis, a hol pedig új tanító van, Konkoly Károly nevü.

Nincs minősítve 7, u. m.: Páczin, a hol himlőzés miatt zárva volt az iskola; Szomotor, hol állítólag a hideg miatt nem jártak az iskolába; Ág-Csernő, a hol énekvezér czimen Soltész József van alkalmazva, de a ki nem tanít; Csobaj és Tolcsva, a hol nincs tanító; V.-Ujfalu, a hol vasárnap volt a látogatóság s így növendék nem volt jelen; Sima, a hol az egyházlátogatóság nem ejtette meg a vizsgát.

Nincs tanító Ág-Csernőn, Csobajon, Tolcsván, Szentesen, Kis-Dobszán.

A mult évben kitünőnek minősített iskolákból dicséretessé lett: Sárospatak fi, B. Olaszi (a hol más tanító van), H.-Németi, N.-Géres, Báj Dicséretesből kielégítővé lett: Hogyka, Csanáros, Harkány fiiskola. Dicséretesből kitünővé emelkedett: Harkány leány, Karcsa. Kielégítőből kitünővé: Lácza, Megyaszó I—II. fuosztály. Kielégítőből dicséretessé E.-Horváti, Luka, Bacska, Szerencs.

Rendes tanító van egyházmegyénkben 49 (tavaly volt 55), segédtanító 1, ideiglenes 9, lelkész-tanító 8 (tavaly is 8), káp ántanító 4 (tavaly 3), külön vallástanító 1 Sárospatakon. Tanító hiányában a lelkész végezte a tanítást Szentesen és K.-Dobszán.

Nős tanító 24, nőtlen 7, özvegy 3.

Okleveles 51 (tavaly 55); nem okleveles 6, u. m.: Bajkai Imre k.-helmeczi, Borcsik János kaki, Furik János sóstófalvi, Bajusz Imre megyaszói, Boros Jenő l.-bényei, Abaházy Endre b.-olaszi-i ideiglenes tanító

Tanítói lakás jó 61, rossz 14 Tanterem törvényszerü 68, nem törvényszerü 7, u. m.: Zomboron, Berzéken, Csanároson, Sóstófalván, L.-Bényén, Hogykán, Tolcsván.

Felszerelés kellő 24, hiányos 35, semmi felszerelés nincs 9 helyen (tavaly 11), u. m.: Agárdon, Bacs-kán, Leleszen, Zomboron, Berzéken, Sóstófalván, Tolcsván, V.-Ujfaluban, Kenézlőn.

Iskolai alap 960 frt 56 kr. (tavaly volt 2165 frt 23 kr.)

A testgyakorlás tanításáról és a faiskolák állapotáról az egyházlátogatói jelentések a legtöbb helyen hallgatnak, ugyanazért azokról kimutatás nem volt készíthető.

Az egyházmegye összes tanítóinak évi jövedelme állítólag 27,702 frt 50 kr., most egy évre volt 26120 frt.

Vison a tanítói fizetés 200 triban van feltüntetve, Kakon 230 frt, Sóstófalván 240 frt, Tisza-Lucz, leánytanítóság 200 frt, Érthetetlen, hogy ezek az egyházak miért mulasztották el annak idején az államsegélyért való folyamodást, mikor arra a kerülettől nem csak felhatalmazva, de egyenesen utasítva voltak. S mert kötelességükről elfelejtkeztek, most ujólag utasítandók, az egyházmegyei közgyűlés által, vagy pedig a 300 frt minimális fizetés előállítására szoritandók.

Iskoláinkba járt e félévben más vallású:

Róm. kath.	169 fi,	85 nő,	együtt	254
Gör. kath.	41 »	45 »	»	86
Ágost. ev.	17 »	8 »	»	25
Izraelita	55 »	77 »	»	132
<hr/>				
Összesen	282 fi,	215 nő,	együtt	497

Kevesebb 21-el, mint a megelőző évben.

Az iskolánkba járó összes növendékek kimutatása.

Járt e félévben az alsözempléni ev. ref. egyházmegye népiskoláiba:

Ref. vallású 6—12 éves növ.	2573 fi,	2301 nő,	együtt	4874
» » 12—15 » »	332 »	302 »	»	634
Más vallású 6—12 » »	282 »	215 »	»	497
<hr/>				
Összesen	3187 fi,	2818 nő,	együtt	6005

Több 103-mal, mint a megelőző iskolai év első felében.

É s z r e v é t e l e k :

a) Szomotoron az iskoláztatás szellemi állapota folyvást hanyatlóban van és a téli időszakban a hideg időre való hivatkozás miatt folytonosan szünetel.

Minek következtében tanügyi bizottsági ülés véleményezi, miszerint közgyűlés egyrészt az egyházi előjáróságot szigoruan utasítandja, hogy az iskolát a téli időben kellőleg fűttesse, másrészt a tanító, ki már hanyagsága miatt több ízben megdorgáltatott, fegyelmi eljárás alá leendő vonása mellett utasíttassék kötelességének pontos teljesítésére s kellő eredmény felmutatására.

b) Egyházlátogatási jegyzőkönyv szerint Csobajon egy 15 éves, testileg s szellemileg gyenge gyermek választatott ideiglenesen tanítóvá.

Tanügyi bizottság felkéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy utasítsa az egyházat, miszerint a 400 frtig leendő tanítófizetési pótlékot kérelmezve, őszi közgyűlés idejéig a tanítói hivatalt rendes tanítóval töltsse be s arról egyházmegyei gyűlésünk elé jelentést tegyen.

c) A sokak által megénekelt zombori iskola siralmas állapotán egyházlátogatás, akként véleményez egyedül segíthetni, ha a különben népes községben egy állami, vagy állam által segélyezett iskola létesítenék.

Tanügyi bizottság kéri azért egyházmegyei közgyűlést, miszerint e czélból tenné meg a szükséges lépéseket, hogy a tanfelügyelőség e véleményt magáévá téve, melegen ajánlva terjesztené fel a vallás- és közoktatási miniszteriumhoz, a Zomboron létesítendő állami vagy állam által segélyezett iskola felállítását.

d) A vécsi állami iskolában bár a tanító a fizetést huzza az államtól s mindannak daczára iskoláztatás egyáltalában nincs, kéri azért tanügyi bizottság a közgyűlést, miszerint hívja fel e körülményre a tanfelügyelőség figyelmét, mert különben a nagyrészből református vallásu gyermekekből egy egész nemzedék nem részesül oktatásban. — Ezen ügy elintézésére nsg. Meczner Béla gondnok urat kéri fel.

e) Boros Jenő legyesbényei és Bajusz Imre megyaszói tanító még ez ideig oklevelet nem szerezte, utasítandók annak haladéktalan megszerzésére.

f) Czinke István tanügyi bizottsági elnök ezek után jelentí, hogy a rimaszombati egyházba történt megválasztása következtében, miután ezen egyházmegyétől megválna, meg kell válnia ezen diszes testülettől is, melynek 3 évig elnöke volt. Áldást kérve azért a tanügyi bizottság ezután leendő működésére is, s miután magát elnök társának s a tanügyi bizottság tagjainak jó emlékezetébe ajánlja — elnöki állásáról lemondott.

Tanügyi bizottság bár fájdalommal veszi a lemondást, de a körülmények kényszerítő hatása alatt a lemondást tudomásul véve, az eltávozó elnök érdemeinek jegyzőkönyvbe leendő megörökítését kéri az egyházmegyei közgyűléstől s egyszerűsággal melegen és egyhangulag ajánlja tanító-bizottsági elnökül Bálint Dezső sárospataki lelkészt.

Jegyzőkönyv

felvétel az alsózempléni ev. ref. egyházmegye számvevőszékének Sárospatakon 1896. április 13-án tartott ülésében.

Jelen voltak: Kereszturi József esperes és Meczner Béla gondnok elnöketek alatt: Tóth Lajos, Bálint Dezső, Komjáthy Gábor, Hézsér Emil, Ölbey János és Debreczeni Bertalan.

Tárgyalás alá vétettek az egyházmegye egyes egyházainak számadásai és azokra a számvevők előadása alapján a következő megjegyzések tételnek és a következő határozatok hozatnak:

I. Sárospataki járás.

1. A hotykai egyházban a bevétel második számú tétele szerint 221 frt 81 kr. a tőkéből vétetett fel és fordított a közszükségletekre és ámbár a számadás 330 frt 25 kr. pénztár-maradványt tüntet fel, ez a tőke visszatérítve nincs. Utasítatik az egyház, hogy a pénztári maradványból ezen tőkét tegye helyre.

A hivekre kivetett 250 frt 10 krból csak 155 frt 18 kr. folyt be. Utasítatik az egyház, hogy az évi kivetést rendesen hajtssa be.

A jövő évi körlátogató küldöttség felkéretik, hogy vizsgálja meg a hiveknél elhelyezett tőkéket és a kellőleg nem biztosított követeléseket biztosítsa.

A kiadás több tétele nem lévén szabályszerűleg nyugtatványozva: utasítatik az egyház, az e részben fennálló szabályok megtartására.

2. Kenézlő,

3. Bodrog-Halász számadása rendben találtatott.

4. Tolcsva számadása rendben van, azonban tőkepenzeiből néhány veszendőben lévén, utasítatik az egyház, hogy a kellőleg nem biztosított követeléseket hajtsa be.

5. Bodrog-Olaszi számadása rendben van, azonban a Zsurky-féle követelés, melynek kamat-hátraléka igen tetemes, behajtandó.

6. Vámos-Ujfalu számadása rendben van; utasítatik azonban a gondnok, hogy az egyházmegye által kiadott rovatos iveket használja. Feltűnő, hogy az egyház hívei harangozásért és a temetőhelyekért adósok. Nem tűnven ki a számadásból, hogy különösen az utóbbiak milyen természetű tartozások; e körülményre az egyházlátogató küldöttség figyelme felhivatik.

7. Erdő-Horváti számadása rendben van. Adóját azonban utólagosan fizeti, úgy, hogy az 1895. évre csak 17 frt 75 krt fizetett és így tetemes hátraléka van. Utasítatik az egyház, hogy adótartozását minden évben pontosan fizesse ki, mert az ebből előállható kamatok és végrehajtási költségek jövőre nem loznak elfogadtatni.

8. Tokaj számadása rendben taláztatott; dicsérőleg kiemeltetik a hívek buzgósága, a kik »Isten dicsőségére« szépen adakoznak s a perselypénz is tetemes összeget tesz.

7. Sima számadása rendben van. Pénztár-maradványa tőkéből állván elő, a befolyt tőke újra tőkésítendő. Hogy a tőkék hogy vannak biztosítva, nincs jelezve a számadásban. Azon tőkék, a melyek nagyobb kamat-hátralékkal szerepelnek, behajtandók.

11. Liszka tőkéje nagyrésztben biztosítatlan, kamat-hátralékai is nagyok. A körülátogatóság figyelme e körülményre felhivatik.

12. Sárospatak számadása rendben van.

II Szentesi járás.

1. Vajdácska számadása rendben van.

2. Bereczki számadása rendben van.

3. Kis-Kövesd kamat-hátraléka igen tetemes. A bevétel 2. tétel száma alatt eladott 40 mm. és 37 kgr. életnemüért 178 frt 66 kr. van bevételezve, holott az 4 frt 50 kr-ával adatván el, azért 181 frt 66 kr-nak kellett befolyjni. Szabály-

szerü nyugták és ellennyugták nincsenek Utasittatik az egyház a szabályok megtartására.

4. Nagy - Kövesd számadása példányszerü.

5. Szomotor számadása a szokott módon rendetlen; sok egymással össze nem függő tételek vannak egy csoportba foglalva. A csoportosítás alatt az értetik, hogy az egynemü tételek, habár a napló szerint különböző időben adattak is ki, egy csoportba vezetnek be; pl. egy csoportba tartoznak az építkezési kiadások, más csoportba az adók, kamatok stb; de hogy ezek összekevertessenek, az minden józan számadás elméletével ellenkezik. A kiadás 5. tétele alatt 10 frt 70 krról szóló nyugtát maga a lelkész állit ki, pedig az mesteremberek munkáiról szól; ugyanazon tétel alatt a kőművesnek egy 4 frtos nyugtáját a lelkész előttemezi, de a pénzt felvevő mesterember nem írja alá.

Bona József 50 frtos tőkéje után 1894 ben 5 frt kamattal adós, 1895-ben azonban csak 2 frt kamatot fizet, de azért a kamat-hátrálékban nincs kitüntetve a különbség, hova lett a 3 lrt? Ugyanez áll a Rácz István 25 frt tőkéjére is, a ki 1894-ben még 9 frt 50 kr. kamattal volt adós, a miből 1895-ben csak 6 frt 10 krt fizetett be. Az egyház 529 frt elköltött alapítványi tőkéje után 1894 ben még 42 frt kamattal tartozott, 1895-ben azonban már nincs kamat hátrálék kitüntetve, pedig a 42 frt bevétele a számadásban sehol sem fordul elő. Úgy látszik, hogy az egyház a kamat-hátrálékot magának elengedte. Kozma Mihály 24 frt tőkével és 2 frt 80 kr. kamattal tartozott az 1894-ik évben, 1895-ben a tőkét kifizetvén, hova lett a 2 frt 80 kr. kamat?

A mult évi jegyzőkönyvben foglalt meghagyásnak, az egyház csak annyiban tett eleget, hogy a mult évi számadást újra beterjesztette. Elismeri, hogy az ott kifogásolt 4 sz. alatti bevételben az 529 frt kamatja nem foglaltatik bent s ez az összeg a hivektől folyt be és állítólag a presbiterium kérelmére lett abba az 529 frt kamatba beszámítva. A kiadás 3. tétele onnan származik, hogy az egyház az építő vállalkozót nem tudván sajátjából kifizetni, tartozását váltóval fedezte. A 4. sz. alatti vaskonyha ára a szállítási költségekkel emelkedett 11 frtra. A 6. sz. alatti Katko András-féle 10 frtra adott nyilatkozat érthetetlen; ugyanez áll a tőkepénzek kimutatására is.

6. Szentes számadása rendes.

7. Véke számadása rendes.

8. Király-Helmecz számadásainál a bevételek ellen-nyugtái hiányzanak.

9. Lelesz-Polyán számadására megjegyeztetik, hogy Török Lajos gondnok számadásának 7. tétele alatt felvett 3 frt 70 kr. törlendő, mivel ugyanaz, az 1893. évi számadásban a kiadás 48. tétele alatt már elszámoltatott. Ennélfogva a pénztári maradvány ezen összeggel emelkedik.

10. Lelesz,

11. Bacska,

12. Ág-Csernő számadása rendben találtatott.

13. Kis-Tárkány számadása elég gonddal van össze-állítva, azonban az ellennyugták némelyike hiányzik és a bevétel 10 tétele alatt elszámoltak összege nem 239 frt 19 kr., hanem 243 frt 99 krt tesz; így a pénztári maradvány is 4 frt 80 krral emelkedik.

14. Agárd,

15. Perbenyik,

16. Kis-Géres,

17. Nagy-Géres számadása rendben találtatott.

18. Leányvár számadása már az előadó számvevő által visszautasítván, erről külön pontban lesz intézkedés.

III. Megyaszói járás.

1. Sajó-Hidvég számadása rendben van.

2. Berzék 1894. évi számadása a múlt évi jegyzőkönyv alapján beadatott kijavítva. Az 1895. évi számadás egyszerű napló-másolat, de ezenkívül is megbizhatatlan, miután abba olyan bevételi tételek is vezetettek be, a melyek még be nem folytak. A jövő évi egyházlátogatás figyelve ezen számadásra is felhivatik. Az 1894-ben befizetett és a tanítói alapot illető 150 frt, mint tőke az 1895. évi számadásban nem fordul elő; kérdés hova lett? A jövő 1896. évi számadásba ez a tőkék közé bevezetendő. A kisebb egyházi munkálatokat a hívek végezzék.

3. Kák számadása naplószerű.

4. Hernád-Németi kötvényei között 8 nem szabályszerű; különösen a Béky tanító »nyugtának« nevezett kötvénye, rendes kötvénnyel cserélendő ki.

5. Gesztely számadása rendes, Czélszerű volna azonban, hogy az egyes kiadási tételek jobban körülírassanak.

6. Csanálos számadása rendes.

7. Sóstófalva számadása rendes. Fukk János a 8 frt borárán kívül egyéb tartozását, melyben az egyházmegye által elmarasztaltatott, befizette. Az elébb említett bor ára is hajtassék be rajta.

8. Kis-Dobsza,

9. Megyaszó számadása rendben van.

10. Legyes-Bénye számadása naplószerű; nyugtái és ellen nyugtái nem teljes számuak. A tőkék nem összegeltettek.

11. Takta-Szada számadása rendben van, azonban a tőkék könyvében nincsen kimutatva, hogy miként vannak azok biztosítva.

12. Takta-Harkány számadása naplószerű. Ellen nyugtái nincsenek, a tőkepénznek összegét teljesen nem lehet megállapítani. A kifizetett adó nincs a kiadásba bevéve. Utasítatik, hogy azt a jövő évi számadásba vezesse be.

13. Tisza-Lucz. A Tőkés Gábor 130 frt 18 kr. tartozása nincs a tőkék közé bevezetve, az oda bevezetendő.

14. Kesznyéten számadása rendben találtatott.

IV. Tállyai járás.

1. Golop. A földbér-hátrálék tőkeként van vezetve, a mi igen sok zavarra ad okot. Jövőre elkülönítendő.

2. Monok számadása naplószerű; összetéveszti a leltárt a tőkék kimutatásával, mindkettő külön szerkesztendő.

3. Csobaj számadása naplószerű. A tőkék kimutatásában fel van tüntetve 36 frt kamatbefizetés, mely a bevételben nincs, és viszont a bevételben fel van tüntetve 100 frt tőke kamatának befizetése, mely tőke nem fordul elő a tőkék kimutatásában. Mindkettő kiigazítandó.

4. Báj,

5. T.-Ladány,

6. Zombor, mindhárom számadása naplószerű.

7. Szerencs számadása rendes, a múlt évi jegyzőkönyvben neheztelt kérdés igazoltatott.

8. Ond,

9. Tállya,
10. Mád,
11. Tarczai számadása rendben van.
12. Pthrügy számadása példás rendben találtatott.

V. Czigándi járás.

1. Luka kamat-hátráléka igen nagy; a kamatok esetleg a tőke is behajtandó.

2. Örös számadása naplószerű. Csoportosítva nincs. Nincs rendes nyomtatott iven kiállítva. Építkezésre fordított költségek vannak a számadásban, de hogy mit építettek, az a számadásból nem tűnik ki.

3. Czigánd,
4. Karcád,
5. Semjén,
6. Nagy-Rozvagy,
7. Lácza,
8. Káros,
6. Karcsa,
10. Páczin,
11. Ricse számadása rendben találtatott.

Általános határozatok.

1. Ha az egyházak fennebb tárgyalt számadásait összeségükben tekintjük, el kell ismernünk, hogy a számadások örvendetes haladást mutattak fel. Mindig van ugyan még egy-két megrovást érdemlő egyház, de ezek száma mindinkább fogy. Ez az általános észleletünk azt mutatja, hogy a jelen rendszer bevált és megfelel a célnak.

2. A számvevőszék azon tapasztalatra jutott, hogy több egyházban a kamat-hátrálékok felszaporodtak, s ennek leginkább az az oka, hogy az egyház tőkepénzei maguknál, az egyház hiveinél van elhelyezve. Számvevőszékünk leghelyesebbnek és az egyházra legelőnyösebbnek azt tartja, ha tőkepénzét takarékpénztárilag kezeli. Tudja a számvevőszék, hogy ennek keresztülvitele ma még nem lehetséges s az előtte csak mint olyan cél lebeg, a mely felé fokozatosan közeledni kell. Azért egyelőre csak annyit indítványoz, hogy az egyházmegye utasítsa az egyházakat, hogy ott, a hol a kamatok pontosan nem

fizettetnek, szedje be fokozatosan a hanyag fizetőktől a tőkét s az ekként befolyt tőkéjét takarékpénztárilag kezelje.

3. Indítványozzuk, hogy az egyházakra kivetett községi és törvényhatósági pótdadók ellen az egyházak folyamodjanak, miután a miniszterium kimondotta, hogy az egyházak ezen pótdadók alól felmentetnek.

A számvevőszék előterjesztése tudomásul vétetik, az abban foglalt határozatokat az egyházmegyei közgyűlés magáévá teszi, indítványait határozati erőre emeli és azok megtartására az illető egyházakat utasítja.

79. A jegyzőkönyv hitelesítésével megbizattak: Kereszturi József esperes, Szinyey Gerzson, Bálint Dezső, Debreczeni Bertalan.

80. Mindezen jegyzőkönyvi pontok a bizottságnak április hó 23-án Sárospatakon tartott ülésében felolvastatván, hitelesítették.

81. A bacsikai egyház presbiteriumának 900 frt egyházkerületi kölcsön iránt beadott kérvénye pártfogólag terjesztetik fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

Jegyzették:

Komjáthy Gábor papi főjegyző a 2—11., 32., 35., 44—65., 72—78., 81—82.,

Vitányi Bertalan világi főjegyző a 27.,

Debreczeni Bertalan világi tanácsbíró, mint a számvevőszék jegyzője a 80.,

Hézszer Emil papi aljegyző a 12., 14., 15., 29., 30., 31., 36—39., 66—71. pontokat és a bírósági ítéletet,

Ólbey János papi aljegyző a 33., 34., 40—43. és 79.,

Dr. Finkey Ferencz világi aljegyző a 13., 16—26. és 28. jegyzőkönyvi pontokat.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegyei bíróság Sárospatakon 1896. évi ápril hó 15-én tartott ülésében Hazay Béla perbenyiki lelkész ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben felveti

tárgyalási jegyzőkönyv.

Jelen voltak a bíróság részéről: Kereszturi József esperes, Meczner Béla egyházmegyei gondnok elnökök; Tóth Lajos, Szinyey Gerzson, Gecsei Péter, Kőrössy György, Zombory Gedő és Bálint Dezső t. bírák; Hézsér Emil mint jegyző.

A felek részéről: a vád képviselőjében Debreczeni Bertalan ügyész és Hazay Béla vádlott.

Egyházi elnök az ülést az ügy megnevezésével nyitja meg.

A bírák páros számmal lévén, Bálint Dezső, mint hivatalkorra legifjabb bíró nem szavazott.

Ezután felolvastattak az előiratok, jelesül püspök úr átirata, továbbá a sátoralja-ujhelyi törvényszék, mint fenyítő bíróság 478/895., a kassai kir. ítélő tábla 802/95 és a m. kir. Curia 7289/895. számú fenyítő ítélete, mely szerint Hazay Béla közhatalóság elleni erőszak vétsége miatt 3 napi fogházra ítéltetett; végre felolvastattak a vádindítvány s a vádlott erre adott nyilatkozata.

Elnöklő esperes előterjeszti a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék vádlott által bemutatott újabb ítéletét, mely szerint vádlott fogházbüntetésére kir. kegyelem folytán pénzbüntetésre változtatott át.

Az előiratok felolvasása után ügyész szóval előterjeszti vádindítványát, melyben vádlottat az egyházi törv. 301. §-ának 3. pontja alapján minősülő, fegyelmi vétségben kéri vétkesnek kimondani s azért másodfoku fegyelmi büntetésre ítélni.

A 10. pontra alapított vádját elejti, tekintettel arra, hogy ő felsége a fogházbüntetést kegyelemből elengedni méltóztatott. Kiemeli a súlyosító és enyhítő körülményeket.

Hazay Béla előterjeszti védelmét, a melyben tagadja, hogy a törvényszéki ítéletben terhére rótt cselekményt elkövette volna, kéri felmentését.

Ezzel a tárgyalás befejeztetvén, a bizottság zárt ülést tartott, a melyben

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye törvényszéke, mint elsőfoku fegyelmi bíróság Hazay Béla perbenyiki lelkész ellen hivatalból indított fegyelmi ügyben az alól kitett helyen és időben következőleg

i t é l t:

Hazay Béla perbenyiki lelkész, egyházi törvényeink 301. §-ának 3. és 10. pontja alapján minősülő fegyelmi vétségben vétkesnek találtatván: f e d d é s r e ítéltetik:

A költségek mellőztetnek.

I n d o k o k:

Az egyházi bíróság, vádlott tagadásával szemben, a sátor-alja-ujhelyi kir. törvényszéknek, a minősítésre nézve a kir. Curia által is helybenhagyott ítéletével bebizonyítottanak látja azt, hogy vádlott a tulajdonát képező és kártételből behajtott malaczeit kiadni vonakodó mezőbíróval szemben tettlegességet követett el. Minthogy ezért, mint hatóság elleni erőszakért a fenyítő bíróság által megbüntettetett, ez a körülmény megállapítja az egyházi törvények 301 §-ának 3. bekezdése szerint minősülő fegyelmi vétség tényálladékát.

De az ügyészi indítvány ellenére a 10. pont szerint minősülő fegyelmi vétségben is vétkesnek találta a bíróság vádlottat azért, mert az a körülmény, hogy egy lelkész egy alantabb műveltségű emberrel szemben, midőn az még azon felül hivatalos kötelességét is teljesíti, tettlegességre engedte magát ragadtatni: a lelkésznek egyházi és társadalmi tekintélyét mindenesetre lealacsonyítja s papi állásának méltóságát meggyalázza.

A büntetés kiszabásánál súlyosító körülmény gyanánt kellett tekinteni, hogy panaszlott a fenyítő ítélet kijelentése szerint becsületsértésért már büntetve volt, s hogy már más-kor is állott ezen egyházi bíróság, mint fegyelmi bíróság előtt; ellenben figyelembe kellett venni azon enyhítő körülményt is,

hogy fogházbüntetése királyi kegyelem útján pénzbüntetésre lett átváltoztatva. Ezen királyi kegyelemre való tekintettel alkalmazta a bíróság vádlottal szemben a fegyelmi büntetés enyhébb nemét.

Költségek az eljárás által nem merülvén fel, azok mellőztettek.

Ezen ítélet az egyházmegyei gondnok, mint hivatalkorra idősebb elnöktárs által kihirdettetvén, abba úgy az ügyész, mint vádlott belenyugodtak.

Kelt Sárospatakon 1896. ápril hó 15-én.

Kereszturi József,
esperes

Meczner Béla,
egyházmegyei gondnok

Hézsér Emil,
jegyző.

A jegyzőkönyvi pontok tárgyai.

1. Kopré Ferencz emlékezete.
2. A gyűlés megnyitása.
3. Kereszturí József esperessé történt választása.
4. Esperes évi jelentése.
5. A millennium öröm-lapja.
6. Jegyzői állások betöltése.
7. Bálint Dezső papi tanácsbíróvá elválasztatik.
8. Ölbey János egyházi aljegyzővé választatik.
9. Hivatalba lépők eskü-tétele.
10. Szabolcsmegyében fekvő több iskola ügye.
11. A báji egyház kérelme.
12. A sárospataki theol. tanárikar nyugdíj-ügye.
13. Vécsey József indítványa.
14. Bálint Dezső gyámintézeti pénztárossá választatik.
15. Gyámintézeti tőke feletti intézkedés.
16. A tiszaluczi lelkészválasztási ügy
17. Ugyanazon ügy a főt. egyházkerülethez terjesztetik.
18. Kovács János kérelme.
19. Bajkai Imre tanítói oklevelének megszerzésére utasítatik.
20. Idrányi Lajos bekebeleztetése.
21. Sarkadi Antal kérelme.
22. A gesztelyi egyház kérelme.
23. Molnár Sámuel kérelme.
24. Az ó-liszkai egyház kérelme.
25. A tolcsvai egyház kérvénye.
26. A tolcsvai egyház kérelme.
27. A tolcsvai egyház iskolaépítési ügye.
28. A kisdobszai egyház folyamodása.
29. A tanítói illetmények közigazgatási uton történendő kiigazítása.
30. A tokaji egyház előterjesztése.
31. Az alsóbereczki-i egyház presbiteriumának folyamodványa.
32. A hotykai egyház affiliálása.

33. Szöllősy József Erdő-Bényére beerősítettik.
34. Konkoly Károly visi tanító, okmányainak bemutatására utasítottatik.
35. A megyaszói tanítóválasztás megsemmisítettik.
36. Dr. Finkey Ferencz számvevőszéki jegyzővé választatik.
37. Tóth Lajos számvevői állásáról való leköszönése s Kónya András megválasztása.
38. Kereszturi József ugyanezen állásáról való lemondása s Ölbey János megválasztása.
39. A kistárkányi tanítói díjlevél felterjesztetik.
40. A hernádnémeti-i egyház kérelme.
41. A csanálosi egyház iskolaépítési tervezete kiigazítottatik:
42. Tóth Lajos indítványa.
43. „ „ „
44. Szabolcsmegye átirata.
45. A báji egyház kérelme.
46. Furik János kérelme.
47. A szomotori egyház ügye.
48. Vaszily Ferencz kérelme.
49. A leányvári gondnoki számadás.
50. A kisgéresiek temetkezési ügye.
51. A kistárkányiak panasza.
52. A leleszpólyáni egyház belügye.
53. Az örösi egyház bérlője ellen panaszt emel:
54. A visi egyház sérelme.
55. A tolcsvai egyház panasza.
56. Vágás Ferencz erdőhorváti-i egyházra tett hagyománya.
57. Mészáros Mihály bodrogolaszi-i egyháztág kérelme.
58. Bodroghalásziak temetkezési hely ügye.
59. A csobajai egyház gondnoka ellen per indítottatik.
60. A csobajai egyház földjeinek bérbeadása.
61. A szerencsi egyház kérelme.
62. A golopi egyházi földek bérbeadása.
63. Oldal András bérléengedési kérvénye.
64. A leányvári leányegyház könyöradomány gyűjtésérti folyamodása.
65. A hernádkaki egyház tulajdonjog bekebelezési ügye.
66. A h.-kaki tanítói nyugdíj hátráléki ügy.
67. A csanálosi tanítói nyugdíj-illeték ügy.
68. A legyesbényei tanítói nyugdíj-illeték ügy.
69. A tiszaluczi lelkészi és tanítói díjlevél.
70. A tiszaluczi gondnoki számadás.
71. A b.-sárai leányegyház ügye.

72. A szentesi egyház tulajdonjogára vonatkozó ügy.
 73. Segélykérők.
 74. A segélyosztó-bizottság jelentése.
 75. Tóth Lajos egyházmegyei pénztárnok számadását beterjeszti.
 76. Zitás Bertalan dékán bemutatja számadását.
 77. Csutoros Benő a leányvári előkönyörgői állásba meghagyatik.
 78. A tanügyi bizottság jegyzőkönyve.
 79. A jegyzőkönyv hitelesítésével 4-en bizatnak meg.
 80. A jegyzőkönyv hitelesítése.
 81. A bacskai egyház kérvénye.
Birósági ügy.
-